

सूर्यविनायक नगरपालिका, भक्तपुरका नगर प्रमुख श्री बासुदेव
थापाज्यूले नगरपालिकाको २० औं नगरसभाको बैठकमा पेश गर्नु
भएको आर्थिक बर्ष ०८३/०८४ को बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

मिति २०८३ असार ९ गते मंगलबार

सम्मानित नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

१. बालापनदेखि खेलेर हुर्केको प्राणभन्दा प्यारो यसै नगरीमा दुई कार्यकालसम्म नगर प्रमुखको भूमिकामा रही आज २० औं नगरसभाको बैठकमा आर्थिक बर्ष ०८३/०८४ को लागि नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्न पाउँदा अत्यन्तै गौरव महसुस गरेको छु । म यो महत्वपूर्ण क्षणमा हामीलाई अमूल्य मत दिएर जनप्रतिनिधिको रूपमा जिताएर पठाउने सबै नगरबासीहरूलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छु । साथै देशको राजनीतिक तथा सामाजिक परिवर्तनका विभिन्न आन्दोलनमा आफ्नो प्राण आहुती गर्ने सम्पूर्ण शहीदहरूप्रति हार्दिक सम्मान र श्रद्धाञ्जली व्यक्त गर्दै त्यस्ता आन्दोलनका घाइतेहरूको शिघ्र स्वास्थ्य लाभको कामना गर्दछु । नेपालमा संघीय शासन प्रणालीको बरदानको रूपमा स्थानीय सरकारलाई लिन सकिन्छ । संघीय व्यवस्थाका आधारमा नेपालको संविधानले स्थानीय सरकारलाई दिएका अधिकारहरू प्रयोग गरेर यस नगरपालिकाले छोटो समयमा लोभलाग्दो प्रगति हाँसिल गरेको छ ।
२. सूर्यविनायक नगरपालिका आज जनताका मन छुने थुप्रै कामहरू गर्दै देश विदेशमा परिचित हुन थालेको छ । आर्थिक बर्ष ०८०/०८१ को स्थानीय शासन संस्थागत क्षमता स्वमूल्याकङ्कन (लिजा) मा देशभरीका स्थानीय तहमध्ये १९ औं स्थान ओगट्न सफल हुनुका साथै आर्थिक बर्ष ०८१/०८२ को अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन अनुसार भक्तपुर जिल्लाका स्थानीय तहहरूमध्ये सबैभन्दा कम बेरुजु (१ प्रतिशत) कायम गर्न सफल हुनु र नगरपालिकालाई

बालमैत्री नगर घोषणाको लागि तयारी पुरा हुनु सूर्यविनायकलाई देश विदेशसम्म चिनाउने मुख्य उपलब्धिहरू हुन् । यस खुशीको क्षणमा म सम्पूर्ण नगरबासीहरूलाई बधाई ज्ञापन गर्दछु । साथै यस कार्यमा आफ्नो अमूल्य योगदानका लागि सम्पूर्ण जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु । यस्तै तरिकाले सबै स्थानीय सरकारले गतिलो काम गर्न सकेमा प्रदेश राम्रो बन्ने हो र सबै प्रदेशहरू राम्रा भएमा समग्र देश समुन्नत हुने आधार तयार हुन्छ ।

३. देश असल हुनका लागि राज्यका प्रणालीमा सुशासन चाहिन्छ । सुशासनमय र विकसित देश भएमा मात्र विदेशी भूमिमा हामी नेपालीको इज्जत, मान र प्रतिष्ठा उच्च हुन्छ । पछिल्ला दिनहरूमा मुलुकमा सुशासन चाहिन्छ भन्ने नाराहरू चर्को आवाजमा सुन्ने गरिन्छ । सूर्यविनायक नगरपालिकामा म निर्वाचित भएर आएको दिनदेखि सुशासन र विकासको पक्षमा काम गर्दै आएको छु । मेरो नेतृत्वमा जनप्रतिनिधि र कर्मचारीलाई पनि सुशासनको मार्गमा नै परिचालन गर्दै आएको छु । अब बाँकी अबधि पनि विगतमा जस्तै सामुहिक हित र सुशासनका लागि नै खर्च गर्नेछु ।

४. बलवान समय नै हो । हाम्रो आफ्नो कार्यकालमा जेजति असल कार्यहरू भए ती सबैको मूल्याङ्कन समयले गर्नेछ । आत्मविश्वासका साथ यति भन्न सकिन्छ कि हामीलाई भोट दिने मतदाता नगरबासीको सर्वोत्तम हितमा हामीले काम गरेका छौं । हामीले पाएको मतलाई न्याय गरेका छौं । स्थानीय सरकारले गरेका कामहरूका बारेमा जनताले जान्न पाउने अधिकारलाई सुरक्षित गर्न हाम्रो पालामा सम्पन्न भएका असंख्य कामहरूलाई दस्तावेज बनाएर जनतासामू ल्याउनेछौं ।

५. थालनीको समय त्यति सहज थिएन । संघीय व्यवस्था लागू भएपछि २०७४ सालमा पहिलो पटक नगरपालिकामा निर्वाचित भएर आउँदा कानूनहरू पर्याप्त थिएनन् । संविधान अनुकूल स्थानीय सरकार संचालनका गर्ने तरिका पनि

सिक्नै पर्ने थियो । जनताका असंख्य आशा र अपेक्षाको गोल चक्करमा कार्यालयको भौतिक संरचनाको अभाव, क्षमतावान कर्मचारीको संख्यामा कमी र सीमित आर्थिक श्रोत जस्ता समस्या र चुनौतीहरूसंग लड्दै भिड्दै काम गरियो । जनताका मागहरु सुन्दा सबै उस्तै-उस्तै लाग्थ्यो । कुन माग पहिला पुरा गर्ने र कुनलाई पछि सार्ने भन्ने विषयमा पनि धेरै पटक दोधारमा परियो । तरपनि जनअपेक्षालाई न्यायपूर्ण तरिकाले प्राथमिकता छुट्याएर अलिकति पनि हतास नबनी काम गर्दा आखिरमा सफलता हात लाग्यो । शुरूका दिनहरुमा सिक्दै काम गर्दै गरेका क्षण आज सम्झिंदा आफैलाई पनि विश्वास लाग्दैन । तर आज मेरो आफ्नै नेतृत्वमा सूर्यविनायक नगरपालिकाको यो समुन्नती देख्दा हर्ष र सन्तुष्टिले मन असाध्यै खुशी हुन्छ ।

६. पानी मात्र खाएर पनि कति दिन काम गरियो । आफ्नो जिम्मेवारी निर्वाह गर्ने क्रममा कार्यालय समयले मात्र मलाई कहिल्यै पुगेन । बिहान-बेलुकी, कार्यालयमा-बाटोमा-घरमा सधैं जनताको काम मात्र गरियो । मैले आफ्नो घरपरिवार र व्यक्तिगत कामको लागि प्रयोग गर्नुपर्ने थुप्रै समय उभारेर नगरबासी कै सेवामा लगानी गरेको छु । नगरपालिकाको सम्पत्तीलाई आफ्नो सम्पत्तीभन्दा माया गरेर सदुपयोग गरियो । आईपर्ने समस्याहरुले सहकर्मी अरु जनप्रतिनिधहरुलाई र मातहतका कर्मचारीलाई नथिचोस् भनेर सबै समस्याहरु आफ्नै काँधमा थापें, आफै समाधान गरे । काम गर्ने क्रममा जनप्रतिनिधि र कर्मचारीलाई अभिभावको अभाव महसुस नहोस् भन्ने नै मेरो मुख्य इच्छा थियो र अझै छ । जनप्रतिनिधि र कर्मचारीले पनि अनुशासित भएर सहयोगी भावनाका साथ काम गर्नु भयो । आज हाम्रो सफलताको कारण यी सबै कुराको कुशल संयोग र संयोजन नै हो ।

नगरसभाका सदस्यज्यूहरु,

७. “दिगो विकास व्यवस्थित शहर, स्वच्छ समृद्ध सूर्यविनायक नगर” भन्ने मूल नारा लिएर विगत ९ वर्षदेखि हामीले सूर्यविनायक नगरपालिकाको समुन्नतीका खातिर थुप्रै विकास निर्माणका कामहरु शुरु गरियो । धेरै योजनाहरु पुरा पनि गरियो । अझै कतिपय योजनाहरुको थालनी गरेका छौं । आगामी आर्थिक वर्ष ०८३/८४ मा ती सबै अपुरा योजनाहरुलाई पुरा गर्ने जिम्मेवारी हाम्रो काँधमा छ । विगत ९ वर्षमा हामीले जसरी एकजुट भएर थालेका सबै काम पुरा गरेका छौं, ठिक त्यसैगरी नै अधुरा कामहरुलाई एकढिक्का भएर पुरा गर्नु पर्नेछ । आगामी आर्थिक वर्षको बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम पेश गर्नु अगाडि अब म विगत वर्षहरुमा हाँसिल गरिएका मुख्य-मुख्य उपलब्धिहरु यहाँहरु समक्ष पेश गर्ने अनुमति चाहन्छु:

८. यहाँहरुको साथ र सक्रियतामा मेरो दुबै कार्यकालमा नगरपालिकाको अति आधुनिक सुविधा सम्पन्न प्रशासकीय भवन सम्पन्न भई सोही भवनबाट सेवा प्रवाह गरेको पनि करिब डेढ वर्ष व्यतित भई सकेको छ । अन्य नौ वटा वडा कार्यालयका कार्यालय भवन समेत निर्माण भई सकेको अवस्था छ भने बाँकी वडा नं. १ को कार्यालय भवन पनि आगामी आर्थिक वर्षभित्र निर्माण सम्पन्न गर्ने योजना रहेको छ ।

९. यस अबधिमा नगरपालिकाको आफ्नै लगानी साथै संघीय र प्रदेश सरकारसंगको साझेदारीमा सडक कालोपत्रे (असपाल्ट पिच) १५९.५ किलो मिटर, सडक ढलान ४१.५ किलो मिटर, सडक ग्राभेल ८७.७७ किलो मिटर, ढल विछ्याउने कार्य ४८.९ किलो मिटर, ढुङ्गा तथा ब्लक विछ्याउने कार्य १३.४ किलो मिटर, पक्की मोटेरेबल पुल ४५ वटा, ट्रस पुल ९ वटा, अस्पताल निर्माण १ वटा, प्रशासकीय भवन ८ वटा, बाटो सिमाङ्कन पर्खाल ६७.७ किलो मिटर, पाटी प्रतिक्षालय २३ वटा, सिंचाई कुलो मर्मत २६.३ किलो मिटर, जेष्ठ नागरिक मिलन चौतारी १३ वटा, खेलकुद मैदान १ वटा, विद्यालय/फाल्चा/सामुदायिक भवन/मठ मन्दिर/

स्वास्थ्य चौकी निर्माण ८० वटा, खानेपानी ट्याङ्की २९ वटा र खानेपानी पाईप विछ्याउने कार्य १३२.५ किलो मिटर निर्माण कार्य सम्पन्न गरिएको छ । नगरपालिकाको गौरवको आयोजनाको रूपमा रहेको सूर्यविनायक बृहत खानेपानी आयोजनाको प्रथम चरणको भौतिक प्रगति ९० प्रतिशत हाँसिल भई वडा नं. २ देखि ६ सम्म मेलम्चीको खानेपानी वितरणको कार्य भई रहेको छ ।

१०. कृषकको सहजताको लागि कृषि तथा पशु सेवाका कर्मचारी नियुक्त गरी वडा-वडामा खटाईएको छ । तरकारी तथा पुष्प खेतीलाई शुरूका बर्षदेखि नै नगरपालिकाले प्रोत्साहन गर्दै आएको छ । कृषि तथा पशुपालनका लागि नयाँ-नयाँ प्रविधि तथा पूर्वाधारमा सूर्यविनायक नगरपालिकाले हरेक बर्ष किसानलाई सहयोग गर्दै आएको छ ।

११. विपद व्यवस्थापनको कार्यमा यस नगरपालिकाले हरेक बर्ष संघीय तथा प्रदेशका निकायहरूसंग साझेदारी गरी कार्य गर्दै आएको छ । बाढीको समयमा उद्धारका लागि मोटरबोट समेत विपद उद्धारका सामग्रीहरू नगरपालिकाको स्टोरमा पर्याप्त मात्रामा भण्डार गरिएको छ । विपदको समयमा कार्य गर्न कर्मचारी तथा समुदाय स्तरमा स्वयं सेवकलाई तालिम दिई विपद संवेदनशील सीप तथा चेतनायुक्त बनाईएको छ ।

१२. नगरबासीहरूलाई निरन्तर रूपमा निःशुल्क तथा गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवा प्रदान गरिएको छ । यस अन्तर्गत खोप, पोषण, सुरक्षित मातृत्व, नवजात शिशु, परिवार नियोजन, क्षयरोग, प्रयोगशाला सेवा तथा औषधि वितरण लगायतका कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन भई नागरिकको स्वास्थ्य सेवामा पहुँच र गुणस्तरमा उल्लेखनीय सुधार आएको छ । सूर्यविनायक नगर अस्पताललाई ५० बेडको क्षमतामा संचालन गरिएको छ । उक्त अस्पतालबाट सहूलियतयुक्त शुल्कमा शल्यक्रिया सेवा समेत शुरू गरिएकोले कम आय भएका नागरिकहरूले पनि सहजै विशेषज्ञ स्वास्थ्य सेवा पाउने अवस्था सिर्जना भएको छ । जनस्वास्थ्य प्रवर्द्धनका नियमित कार्यक्रमहरू समयमा नै नतिजा देखिने गरी

सम्पन्न गरेका छौं । ठुला तथा दिर्घ रोग लागेका व्यक्तिहरूलाई उपचार खर्च दिनुका साथै थप आर्थिक सहायताको परोपकारी काम आजका मितिसम्म निश्पक्ष र पारदर्शी ढंगले गर्दै आएका छौं ।

१३. सामुदायिक विद्यालयको शिक्षाको गुणस्तर सुधारका लागि नगरपालिकाको आन्तरिक श्रोतबाट विद्यालयको शिक्षण सिकाई तथा भौतिक पूर्वाधारमा विगत ९ वर्षमा थुप्रै श्रोतको विनियोग गरियो । फलस्वरूप सामुदायिक विद्यालयको नतिजा उल्लेख्य मात्रामा सुधार भई विद्यार्थी तथा अभिभावकको सामुदायिक विद्यालयप्रतिको आकर्षण बढेको कुरा हामीले प्रत्यक्ष महसुस गरेका छौं । चालु शैक्षिक वर्षमा संस्थागत विद्यालयलाई सूचकका आधारमा स्तरीकरण गरी सो अनुसार शुल्क तोक्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ । यस कदमले संस्थागत विद्यालय र नगरपालिकाबीचको सम्बन्ध झनै गाढा भई संस्थागत विद्यालयमा प्रतिस्पर्धाको वातावरण बढ्नुका साथै विद्यार्थी र अभिभावकले थप लाभ पाएका छन् । शैक्षिक सत्र २०८२ मा नगरक्षेत्रभित्रका ६० वटा संस्थागत विद्यालयबाट ३०२५ जना विद्यार्थीलाई छात्रवृत्ती प्रदान गरिएको छ ।

१४. गत शैक्षिक सत्रमा हरित विद्यालयको अवधारणालाई साकार पार्न २७ वटा सामुदायिक विद्यालयमा २७५ वटा गमला तथा बिरुवा समेत वितरण गरिएको छ । सबै सामुदायिक विद्यालयमा बालमैत्री पूर्वाधार निर्माणको कार्य पुरा गरिएको छ । SEE दिएर बसेका विद्यार्थीहरूलाई हरेक वर्ष उनिहरूले भविष्यमा छनौट गर्ने पेशाका सम्बन्धमा परामर्श दिने काम गरिएको छ । नगरपालिका स्तरीय परीक्षालाई मर्यादित र उन्नत बनाउने कार्य निरन्तर जारी रहेको छ । यसले परीक्षा र नतिजाप्रति सरोकारवालाहरूको विश्वसनीयता बढ्दै गएको छ ।

१५. नगरपालिकाको आन्तरिक श्रोतबाट समेत बजेट थप गरी नगरपालिकामा खेलकुद उत्सवको रूपमा हरेक वर्ष राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिताको आयोजना गरिएको छ । जसबाट विद्यार्थीहरूको सर्वपक्षीय विकास भएको छ

। विभिन्न खेलकुदका प्रतियोगिता आयोजना गर्नुका साथै खेलाडि प्रशिक्षण कार्यक्रमहरू समेत संचालन गरिएका छन् । जसबाट युवा तथा विद्यार्थी अनुशासित हुनुका साथै व्यक्तिको स्वास्थ्य समेत राम्रो भएको छ ।

१६. गत बर्ष बसाई सरी आउनेको कुल संख्या २१२ रहेकोमा यस बर्षको जेष्ठ मसान्तमा नै यो संख्या २५४ पुगेको छ । यो डाटा हेर्दा नगरपालिकामा अन्यत्रबाट बसाई सरेर आउने क्रम बढेको छ । यस डाटाले हाम्रो सूर्यविनायक नगरपालिकाको भौतिक तथा सामाजिक विकासको स्तर राम्रो रहेको र बसाई सरेर आउने व्यक्तिको रोजाईमा परेको पुष्टी हुन्छ । यो विषय हामी सबैले गौरव मान्नुपर्ने विषय हो ।

१७. नगरपालिकाको घरनक्सा पास प्रकृत्यालाई अति आधुनिक र सेवाग्राहीमैत्री सफ्टवेयर प्रणालीमा आबद्ध गरिएको छ । जसमा सेवाग्राही आफैले अनलाईन प्रणालीमा घरनक्साको आवेदन दिन सक्ने व्यवस्था मिलाईएको छ । पुराना घरनक्साका फाइलहरू डिजिटाइज्ड गरी रेकर्ड सुरक्षित राखिएको छ । साँध सीमान सम्बन्धी सानातिना विवाद न्यायिक निकायमा जानु अगाडि नै दुबै पक्ष राखी छलफल मार्फत समाधान गरिएको छ । सडकमा अव्यवस्थित निर्माण सामग्री राखिएको र फुटपाथमा पसल राखिएको विषयमा नगर प्रहरी निरन्तर परिचालन गरी हटाउने/हटाउन लगाउने कार्य गरिएको छ । घर निर्माण सम्पन्न लिए पश्चात डष्टविन दिने कार्यलाई शुरुका दिनदेखि नै निरन्तरता दिईएको छ ।

१८. युवाहरूलाई लक्षित गरी विद्युतीय सामन मर्मत, प्लम्बिङ सम्बन्धी, ब्युटिसियन, अचार बनाउने, साबुन बनाउने, बुके बनाउने तथा सजावट सम्बन्धी, हाते कागजका सामान बनाउने, मायाको चिनो बनाउने, बजार प्रबर्द्धन गर्ने, कफी बनाउने, कुकिङ सम्बन्धी र सिलाई कटाई जस्ता जिवन उपयोगी तालिमहरू नगरपालिकाको तर्फबाट हरेक बर्ष प्रदान गर्दै आएका छौं । यसबाट रोजगारी तथा स्वरोजगार बढ्न गई युवाहरूलाई आत्मनिर्भर हुन टेवा मिलेको छ ।

१९. नगर क्षेत्रभिन्नका पर्यटकीय क्षेत्रहरूको डिजिटल प्रोफाइल तयार गरी नगरपालिकाको वेभसाइटमा लिंक गरिएको छ । जसबाट विश्वको जुनसुकै कुनाबाट सूर्यविनायकभिन्नका सबै पर्यटकीय क्षेत्रको विस्तृत विवरण हेर्न र पर्यटकलाई घुम्न आउन सहज हुनेछ । वडा नं. ८ आशापुरीमा तामाङ समुदायले होमस्टे संचालन गरी सकेका छन् । जसमा नगरपालिकाले तालिम तथा अन्य सामग्री व्यवस्थापनमा उल्लेख्य सहयोग गरेको छ । विगत बर्षहरूदेखि नै नगरपालिकाले डोलेश्वर धाम लगायतका पर्यटकीय क्षेत्रको विकास, प्रबर्द्धन, प्रचार प्रसार र व्यवस्थापनका लागि पूर्ण रूपमा सहयोग गर्दै आएको छ ।

२०. भरसक बैदेशिक रोजगारमा जाँदै नजाने र जानै पर्ने अवस्था आएमा सुरक्षित र भरपर्दो तरिकाले बैदेशिक रोजगारीको यात्रा तय गर्ने उद्देश्यले संघ सरकारसंगको सहकार्यमा सामी परियोजना संचालन गरिएको छ । संगसंगै बैदेशिक रोजगारबाट फर्केका व्यक्तिहरूले बिदेशमा सिकेको सीप र कमाएको रकमलाई नेपालमा सही सदुपयोग गर्ने गरी लगानी गर्ने वातावरण नगरपालिकाले सिर्जना गरेको छ । आर्थिक बर्ष ०८२/०८३ मा जम्मा ३६२ जना बेरोजगारहरूको सूची संकलन गरिएको छ । यस्ता युवाहरूलाई देशमा नै रोजगारी प्रदान गर्ने अवस्था सिर्जना गर्न रोजगार र स्वरोजगारका थुप्रै कार्यक्रम नगरपालिकाले संचालन गरेको छ ।

२१. हालसम्म नगरपालिकामा सहकारी संस्था २०७ वटा, गैर सरकारी संघसंस्था १८३ वटा, टोल विकास संस्था ९१ वटा, उपभोक्ता समिति ८१ र खानेपानी संस्था ३८ वटा दर्ता र सूचिकृत भएका छन् । यी संस्थाहरू नगरपालिकाका लागि अमूल्य सामुदायिक सम्पत्ती हुन् । यस्ता संस्थाको जालो मार्फत नगरपालिकाले विकास र समृद्धि प्राप्त गर्न खोजेको छ । गैर सरकारी संस्थाहरूलाई नगरपालिकाको प्राथमिकताको क्षेत्रमा काम गर्न प्रोत्साहन र मार्गदर्शन गरिएको छ ।

२२. नगरपालिकाका विभिन्न वडाहरूमा चालु आर्थिक बर्षमा घुम्ति हाटबजार संचालन गरिएको छ । यसले नगरपालिकाभित्र आर्थिक गतिविधि बढाउने कुरामा विश्वास लिएको छु । व्यवसाय दर्ता नविकरणका लागि शिविर संचालन, नियमित बजार अनुगमन जस्ता कार्यहरू निरन्तर संचालन गरिएको छ ।
२३. आयोजना तर्जुमा प्रकृयालाई अनुमानयोग्य र पारदर्शी बनाउन आयोजना बैंक निर्माण कार्य पुरा गरिएको छ । चालु आर्थिक बर्षमा आयोजना छनौट गर्दा नै उक्त आयोजना बैंकमा उत्कृष्ट अंक प्राप्त गर्ने आयोजना छनौट गर्ने कार्यको थालनी गर्नु पर्नेछ । सबै आयोजनाको अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण भए पश्चात मात्र रकम भुक्तानी गर्ने व्यवस्थाको व्यवस्था मिलाएको छु । यसले आयोजनाको गुणस्तर सुनिश्चित हुने कुरामा विश्वास लिएको छु ।
२४. भक्तपुर रेडक्रस मार्फत स्वीस रेडक्रससंगको साझेदारीमा सूर्यविनायक नगरपालिकामा जेष्ठ नागरिक लक्षित स्वस्थ बुढ्यौली कार्यक्रम शुरु गरिएको छ । यस कार्यक्रम मार्फत जेष्ठ नागरिकहरूले प्रत्यक्ष रूपमा लाभ लिन सक्नु हुनेछ । बालमैत्री नगर घोषणाको लागि नगरपालिका तयारी हुनु अत्यन्तै गौरवको विषय हो । आर्थिक तथा सामाजिक रूपमा पछाडि परेका महिला, आदिवासी जनजाति, दलित, अपांग र अल्पसंख्यक टेवा पुग्ने गरी क्षमता विकास तथा आर्थिक उपार्जनका कार्यक्रमहरू हामीले निर्वाचित भएर आएको दिनदेखि प्राथमिकता दिई काम गर्दै आएका छौं ।

नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

अब म यहाँहरू माझ हामीले थालनी गरेका अपुरा अधुरा काम पुरा गर्ने तरिकाले तयार पारिएको आगामी आर्थिक बर्ष ०८३/०८४ को लागि बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दछु,

१. शिक्षा, युवा तथा खेलकुद तर्फ:

- क. "गुणस्तरीय शिक्षा; हामी सबैको प्रतिक्षा" भन्ने धोको पुरा गर्न विगतमा शिक्षा क्षेत्रमा गरिएको लागानीबाट प्रतिफल आउन थालेकोले आगामी बर्ष शिक्षा क्षेत्रमा गरिने लगानी पनि त्यसै तर्फ केन्द्रित हुनेछ ।
- ख. शिक्षण सिकाई कृयाकलापलाई प्रभावकारी बनाउन विद्यार्थीसँग सीप कार्यक्रम संचालन गरी माध्यमिक तहका बालबालिकामा दैनिक जीवनमा आवश्यक आधारभूत सीपको विकासमा जोड दिइनेछ ।
- ग. विद्यालय शिक्षा सम्बन्धी कानूनमा देखिएको रिक्तता र द्विविधा पुरा गर्न संघीय शिक्षा ऐन जारी भए पश्चात नगरपालिकाको तर्फबाट नीतिगत तथा कानूनी प्रबन्ध गर्दै विद्यालयमा शैक्षिक सुशासन कायम गरी शैक्षिक संस्थाहरूलाई समय सापेक्ष सबल सक्षम र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- घ. संस्थागत विद्यालयहरूको गुणस्तर अभिवृद्धि गरी संस्थागत विद्यालयबाट नियमानुसार प्रदान गर्नु पर्ने छात्रवृत्तिलाई थप प्रभावकारी, व्यवस्थित र पारदर्शी बनाइनेछ ।
- ङ. विगतमा शैक्षिक क्षेत्रमा गरिएको लागानीले विद्यालयको नतिजामा सुधार भई सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थीहरूको आकर्षण बढ्दै गएकोले विद्यालयको कक्षा कोठा लगायत भौतिक पूर्वाधारको कमीका कारणबाट विद्यालयमा भर्ना गर्न नसकिएको देखिएको हुँदा विद्यालयको भौतिक सुविधा क्रमशः विस्तार गर्दै लगिनेछ ।
- च. समय सापेक्ष अध्यापन सीपको विकास गर्न शिक्षकहरूको लागि सूचना प्रविधिमा आधारित तालिम कार्यक्रम संचालन गरिनेछ । शिक्षकलाई कक्षा व्यवस्थापनमा सहयोग पुग्ने सामग्रीहरू उपलब्ध गराइनेछ । प्रत्येक शिक्षकलाई एक वर्षमा कम्तिमा एक पटक तालिममा सहभागी हुने वातावरण तयार गरिनेछ ।
- छ. विद्यालयको नतिजालाई विश्वसनीयता बनाउन नगरस्तरीय परीक्षा समितिको कामलाई निष्पक्ष र पारदर्शी बनाई जुनसुकै परीक्षा सम्पन्न भएको दश

- दिनभित्र नतिजा प्रकाशनको व्यवस्था मिलाईनेछ। परीक्षाको नतिजा विश्लेषण गरी कमजोर विषयका विद्यार्थीहरूलाई उपचारात्मक कक्षा संचालन गर्न विद्यालयहरूलाई प्रोत्साहित गरिनेछ।
- ज. सामुदायिक विद्यालयहरूको गुणस्तर अभिवृद्धिका साथै स्रोतको प्रभावकारी उपयोगका लागि न्यून विद्यार्थी संख्या भएका विद्यालयहरूलाई एकीकरण तथा विद्यार्थी संख्या बढी भएका विद्यालयहरूलाई स्तर उन्नती गर्ने कार्य गरिनेछ।
- झ. सामुदायिक विद्यालयमा विद्यार्थी संख्याका आधारमा तत्काल दरबन्दी मिलानको कार्य गरिनेछ।
- ञ. शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न विद्यालय सुशासनको महत्वपूर्ण भूमिका रहने भएकोले सबै विद्यालयहरूमा शिक्षकहरूको विद्युतीय हाजिरीको व्यवस्था भई सकिएको छ। विद्युतीय हाजिरीका आधारमा तलव भत्ताको निकास गरिने र विद्यालयमा जाने अनुदान /निकास विद्यार्थी संख्यालाई मुख्य आधार मानिने भएकोले स्थलगत अनुगमन प्रतिवेदनका साथमा नमूनाको रूपमा केही विद्यालयहरूमा विद्यार्थीको विद्युतीय हाजिरी जडान गरी उक्त हाजिरीका आधारमा अनुदान निकास गरिनेछ।
- ट. चालू आर्थिक वर्षमा नगरपालिकाभित्र संचालित संस्थागत विद्यालयहरूको स्तरीकरण गरी शुल्क तोक्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ। संस्थागत विद्यालयलाई थप नियमन गरिनेछ। संस्थागत विद्यालयका शिक्षकको क्षमता अभिवृद्धि तथा अभिभावक शिक्षा कार्यक्रम संचालन गर्न नगरपालिका तथा विद्यालयबिच समन्वय र साझेदारी गरिनेछ।
- ठ. माध्यमिक शिक्षा उत्तिर्ण परीक्षा (SEE) कक्षा १० को परीक्षा दिएर बसेका विद्यार्थीहरूकालागि भविष्यमा कुन विषय वा क्षेत्रमा गई वृत्ति विकास गर्ने भन्ने अन्योलतालाई न्यूनीकरण गर्ने साथै स्वदेशमा नै बसी वृत्ति विकास मार्ग

- चित्र (See Future After SEE) कार्यक्रमलाई परिष्कृत गरी थप प्रभावकारी ढंगले सञ्चालन गरिनेछ।
- ड. नगरपालिका भित्र बसोवास गर्ने शिक्षा बिषयमा उच्चशिक्षा हासिल गरी सोही क्षेत्रबाट निवृत्त भएका ब्यक्तिहरुको ज्ञान तथा अनुभवलाई शैक्षिक विकासमा उपयोग गर्नका लागि पूर्व शिक्षक तथा शिक्षा प्रशासक सहितको विषयविज्ञ समिति गठन गरी सघन रूपमा बिद्यालयहरुको अनुगमन गर्ने कार्य आगामी आ.व.मा समेत नियमित गरिएको छ । यस कार्यलाई थप प्रभावकारी बनाई शिक्षकहरुको पेशागत सहयोगमा केन्द्रित गरिनेछ।
- ढ. समाजमा रहेका जेष्ठ नागरिकसंग रहेको ज्ञान सीप तथा अनुभवलाई बिद्यार्थीहरुमा पुस्तान्तरण गर्दै सामाजिक मूल्य मान्यता, भाषा, धर्म र संस्कृतिको संरक्षण तथा प्रवर्द्धन गर्न सबै बिद्यालयहरुमा सिकाई पुस्तान्तरण कार्यक्रम सचालन गर्न बिद्यालयहरुलाई प्रोत्साहित गरिनेछ।
- ण. युवाहरुलाई स्वदेशमा नै बसेर वृत्ति विकासका आधार तयार गर्न युवा सशक्तिकरणका कार्यक्रमहरु सञ्चालन गरिनेछ । जसमा युवामा सीप, युवा उद्यमशिलताको प्रवर्द्धन गरी स्वरोजगार सिर्जना गरिनेछ । युवालाई लक्षित गरी दुर्व्यसन विरुद्ध सचेतना कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- त. युवाहरुको जोस क्षमतालाई नगरको विकासमा उपयोग गर्न सूर्यविनायक नगर युवा नीति स्वीकृत गरी नगर युवा समिति गठन गरिनेछ र समितिलाई युवाको वर्गको हित र उन्नयनमा परिचालन गरिनेछ।
- थ. विद्यालय देखि नै खेलकुदको विकास तथा विस्तारका लागि कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिनेछ । विगत वर्ष देखि नै सञ्चालन हुदै आएको राष्ट्रपति रनिङ शिल्ड प्रतियोगिता लाई थप परिष्कृत र सहभागितामूलक बनाउन सबै विद्यालयहरुलाई समन्वय र सहयोगको वातावरण तयार गरिनेछ।
- द. सूर्यविनायक खेलकुद विकास ऐन, २०८० का आधारमा समुदायस्तरदेखि नै खेल संस्कृतिको विकास तथा प्रवर्द्धनका लागि स्थानीय खेलकुद संघ संस्था

दर्ता गरी विविध खेलकुद प्रतियोगिताहरूको आयोजना गर्दै खेलाडी तथा खेलकुद गतिविधि प्रबर्धन गरिनेछ । खेलकुद सम्बन्धी विभिन्न प्रशिक्षण, प्रतियोगिता, पूर्वाधार र पुरस्कार जस्ता कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

ध. सूर्यविनायक नगरपालिका भित्रका युवा तथा बालबालिक एवम् भेटरान्स खेलाडीको रूची, चाहाना अनुसार वडा, नगर, जिल्ला, प्रदेश तथा मुलुक स्तरीय खेलकुद प्रतियोगिताहरू नियमित सञ्चालन गरी टोल, बस्तीमा समेत खेलकुदको विकास तथा विस्तार गरी अनुशासित र सभ्य नागरिक तयार गरिनेछ ।

२. पूर्वाधार विकास तथा खानेपानी तर्फ:

क. नगरपालिकालाई पूर्वाधारको दृष्टिकोणबाट मजबुत बनाउन विगत ९ बर्षसम्म "दिगो पूर्वाधार; नगर विकासको बलियो आधार" भन्ने मूल मन्त्रलाई नछोडि पूर्वाधारको क्षेत्रमा लगानी गरिएको छ । आगामी आर्थिक बर्षमा थालेका सबै कामहरू पुरा गर्ने तरिकाले बजेटको विनियोजन गरिनेछ ।

ख. आयोजना संचालन गर्दा पेशकी लिने तर समयमा काम सम्पन्न नगर्ने प्रवृत्तिको अन्त्य गर्न उपभोक्ता समिति तथा ठेकेदार समेतलाई कार्यदिश संगै कार्य तालिका समेत प्रदान गर्ने र सो अनुसार समयमा नै आयोजना सम्पन्न गर्ने गरी कबुलियत गराईनेछ ।

ग. आयोजना संचालनमा पारदर्शिता कायम गर्न आयोजना स्थलमा आयोजनाको सूचना पाटी राख्ने र आयोजनाको सार्वजनिक परीक्षण गर्ने कार्यलाई कडाईका साथ लागू गरिनेछ ।

घ. आयोजना संचालन गर्नु अघि उपभोक्ता समितिलाई अभिमुखीकरण गर्ने कार्यलाई आगामी आर्थिक बर्षमा समेत अझै प्रभावकारी ढंगले निरन्तरता दिईनेछ ।

- ड. सडक, ढल, विद्युत, पुल, खानेपानी आदि पूर्वाधारका क्षेत्रका आयोजनाबाट उचित समयमा गुणस्तरीय नतिजा आउने गरी आयोजना संचालन कार्यको नियमन तथा नियमित अनुगमन गरिनेछ ।
- च. नगरसभाबाट स्वीकृत भई बोलपत्रको माध्यमबाट कार्यान्वयन हुने आयोजनाहरूको ठेक्का व्यवस्थापनको कार्य आगामी कार्तिक १५ गतेसम्म अनिवार्य रूपमा पुरा गरिनेछ ।
- छ. आर्थिक बर्ष ०८३/०८४ मा ६०/४० साझेदारीमा संचालन हुने आयोजना संचालन गर्दा अधुरो रहेका आयोजनालाई प्राथमिकता दिईनेछ ।
- ज. नगरपालिका क्षेत्रभित्रका पार्क, पोखरी, सामुदायिक भवन आदिको अभिलेख तयार गर्ने कार्य चालू आर्थिक बर्षमा सम्पन्न गरिएको छ । त्यस्ता संरचनाहरूको निर्माण, संचालन तथा व्यवस्थापन सार्वजनिक निजी साझेदारी (PPP) मोडलबाट लिजमा दिने व्यवस्थाका नियमानुसार निजी क्षेत्रसंग प्रस्ताव माग गरिनेछ ।
- झ. सडक पेटीलाई पैदल यात्रीको अधिकारक्षेत्रको रूपमा स्थापित गर्न सडक पेटीको अनधिकृत र अनुपयुक्त उपयोगलाई पूर्णतया: निषेध गर्न नगर प्रहरीलाई नियमित रूपमा परिचालन गरिनेछ ।
- ञ. नदीप्रणाली र परम्परागत कुलोको प्राकृतिक र निर्बाध वहाव प्रणालीको व्यवस्थापन गर्न र जोखिममुक्त बनाउनका लागि विस्तृत अध्ययन गरिनेछ । सार्वजनिक ढल प्रणालीको उपयुक्त सञ्जाल निर्माण गर्न तथा ढल सुद्वीकरणका उपयुक्त उपायहरू अवलम्बन गरिनेछ ।
- ट. नरपालिकाभित्र रहेका पुरातात्विक मठ मन्दिर, सामुदायिक भवन, फल्चा, पाटी पौवाहरूको अभिलेख तयार गरी अधुरा रहेका यस्ता संरचनाहरूलाई सम्पन्न गर्दै जाने नीति लिइनेछ ।

- ठ. चालू आर्थिक बर्षमा नगर यातायात गुरुयोजना अद्यावधिक गर्ने कार्य सम्पन्न गरिएको छ । अद्यावधिक नगर यातायात गुरुयोजना र घर नम्बरिङ प्रणालीलाई एकिकृत गरिनेछ ।
- ड. स्वच्छ र पर्याप्त खानेपानी प्रयोग गर्न पाउने नागरिकको अधिकारलाई कार्यान्वयन गर्नका लागि "सूर्यविनायक बृहत खानेपानी आयोजना" बाँकी काम सम्पन्न गरिनेछ ।
- ढ. मेलम्ची खानेपानी आयोजना अन्तर्गतको खानेपानी वितरण भई रहेको वडा नं. २ र ३ को खानेपानी व्यवस्थापनको जिम्मेवारी प्रथम चरणमा काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेडलाई हस्तान्तरण गर्ने कार्यको शुरुवात भई सकेको छ । अन्य वडाहरूको खानेपानी व्यवस्थापनको जिम्मेवारी पनि क्रमशः यहि अनुरूप व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ण. नगर क्षेत्रभित्रका जलाधार तथा खानेपानी मुहान संरक्षण गरिनेछ ।
- त. आगामी आर्थिक बर्षमा वडा नं. १ को प्रशासकीय भवन सम्पन्न गरिनेछ ।
- थ. काठमाडौं उपत्यका खानेपानी लिमिटेडसंगको सहकार्यमा नगर क्षेत्रको खानेपानीको दिगो व्यवस्थापनका लागि थप योजना संचालन गरिनेछ ।
- द. विगत बर्षहरूदेखि नै संचालनमा रहेको "नगर प्रमुख उज्यालो नगर" कार्यक्रम अन्तर्गत नगरबासीको सुरक्षाको लागि जडान गरिएका सडक बत्तीहरूको महशुल क्रमशः भुक्तानी गर्दै सुरक्षाको दृष्टिकोणले संवेदनशील क्षेत्रहरू पहिचान गरी सडक बत्ती जडान तथा मर्मत कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ध. आगामी आर्थिक बर्षमा सडक बत्तिको बक्यौता रकम भुक्तानीको लागि आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।
- न. भूमिहीन दलित, भूमिहीन, सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बासोबासीहरूलाई सुरक्षित र दिगो आवास व्यवस्थाका लागि संघ र प्रदेश सरकारका सम्बन्धित निकायहरूसंग समन्वय गरिनेछ ।

३. कृषि विकास तथा पशु सेवा तर्फः

- क. कृषि तथा पशुपन्छी क्षेत्रलाई नगरको आर्थिक विकास, रोजगारी सिर्जना तथा खाद्य एवं पोषण सुरक्षाको प्रमुख आधारका रूपमा विकास गरिनेछ । नगर क्षेत्रमा बढ्दो सहरीकरणका कारण विस्थापित हुन थालेको कृषि तथा पशुपालन व्यवसायको संरक्षण, विकास र विस्तारका लागि कृषि भूमिको संरक्षण गर्दै दिगो कृषि प्रणालीलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ । संघीय तथा प्रदेश सरकारका नीति, मापदण्ड तथा कार्यक्रमसँग समन्वय गरी कृषि तथा पशुपन्छी क्षेत्रको समग्र विकास गरिनेछ ।
- ख. परम्परागत निर्वाहमुखी खेती प्रणालीलाई व्यवसायिक, आधुनिकीकरण तथा प्रविधिमैत्री कृषिमा रूपान्तरण गरिनेछ । कृषि व्यवसायीकरण मार्फत उत्पादनमा आत्मनिर्भरता हासिल गर्न तथा स्थानीय रोजगारी सिर्जना गर्न कृषक, कृषक समूह, कृषि सहकारी, निजी कृषि फर्म तथा कृषि उद्यमीलाई आवश्यक सहयोग तथा अनुदान उपलब्ध गराइनेछ । कृषि उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्न विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरी कृषि क्षेत्रको व्यवसायीकरणलाई थप सुदृढ बनाइनेछ ।
- ग. कृषि व्यवसायीकरणका लागि गुणस्तरीय बीउ, मल, सिँचाइ, कृषि औजार, उपकरण तथा प्रविधिमा पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ । व्यवसायिक खेती गरिरहेका कृषकलाई प्रोत्साहनस्वरूप उन्नत जातका बीउबिजन, कृषि औजार तथा सामग्री ५० प्रतिशत अनुदानमा उपलब्ध गराउने नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ । नगरपालिकामा दर्ता भएका कृषक समूह तथा कृषि फर्मलाई लक्षित गरी मागमा आधारित कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- घ. ग्रामिण वडाहरूमा “एक वडा, एक विशेष कृषि उत्पादन” कार्यक्रमलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । साथै, “एक वडा, एक पशुपन्छी तथा बाली उत्पादन पकेट क्षेत्र” अवधारणा अनुसार सम्भाव्यता अध्ययन गरी विशिष्टकृत उत्पादन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- ड. तरकारी, फलफूल, च्याउ, मौरीपालन, पुष्पखेती तथा मसला बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । पुष्पखेतीको आधुनिकीकरणलाई प्राथमिकता दिँदै यसको निरन्तर विकासमा जोड दिइनेछ ।
- च. स्थानीय रैथाने बाली तथा बीउ संरक्षण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । कृषि उपजको प्रशोधन, प्याकेजिङ, ब्रान्डिङ तथा बजारीकरणलाई प्रवर्द्धन गरिनेछ । कृषक समूह, कृषि सहकारी, निजी क्षेत्र तथा सरोकारवाला निकायसँगको साझेदारीमा कृषि उत्पादन, प्रशोधन, भण्डारण र बजारीकरण प्रणालीलाई सुदृढ बनाइनेछ ।
- छ. प्राङ्गारिक, वातावरणमैत्री तथा विषादी न्यूनीकरणयुक्त कृषि प्रणालीलाई प्राथमिकता दिइनेछ । कृषि उत्पादनमा बढ्दो रासायनिक मल तथा विषादीको प्रयोग न्यूनीकरण गर्न प्राङ्गारिक कृषि उत्पादन प्रवर्द्धन सम्बन्धी सचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । रासायनिक मल तथा विषादीको विकल्पका रूपमा जैविक उपायहरू अवलम्बन गर्ने कार्यक्रम ल्याइनेछ ।
- ज. “माटो नै जीवन हो” भन्ने मान्यतालाई आत्मसात् गर्दै माटो परीक्षण तथा माटो स्वास्थ्य व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ । माटो परीक्षणको नतिजाका आधारमा माटोको गुणस्तर सुधारका लागि कृषि चुनमा अनुदान उपलब्ध गराइनेछ ।
- झ. जलवायु परिवर्तन अनुकूल कृषि तथा पशुपालन प्रविधिको विस्तार गरिनेछ । शहरी तथा कौसी खेतीलाई प्रोत्साहन गरी हरित वातावरण, घरपरिवारको पोषण सुरक्षा तथा सहरी सौन्दर्य अभिवृद्धिमा योगदान पुऱ्याइनेछ । घरायसी फोहोरको पुनःप्रयोगमार्फत कौसी खेती प्रवर्द्धन गरी स्वस्थ र ताजा तरकारी उत्पादनलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ञ. युवा, महिला तथा उद्यमशील कृषकलाई विशेष प्राथमिकता प्रदान गरिनेछ । कृषक समूह, सहकारी, निजी क्षेत्र, विज्ञ संस्था तथा सरोकारवाला निकायसँगको सहकार्यमा कृषक तथा कृषि उद्यमीहरूको क्षमता विकास तथा प्राविधिक सीप अभिवृद्धिसम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- ट. कृषि प्रसार सेवाको विस्तारका लागि वडागत कृषि प्राविधिक व्यवस्थापन गरिनेछ । कृषि मूल्य शृंखलाका विभिन्न पात्रहरूको आवश्यकतालाई सम्बोधन गर्दै कृषि प्रसार सेवामा समतामूलक पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ । व्यवसायिक कृषि कार्यक्रमहरूमा गरिब, सीमान्तकृत, अवसरविहीन, जोखिममा रहेका तथा महिलाहरूको पहुँच र न्यायोचित लाभ वितरण सुनिश्चित गर्न विशेष पहल गरिनेछ ।
- ठ. कृषि सम्बन्धी सन्देश, सूचना तथा प्रविधि प्रभावकारी रूपमा जनसमुदायसम्म पुऱ्याउन कृषि मेला, दिवस, महोत्सव तथा प्रदर्शनीहरूको आयोजना गरी कृषि प्रचार प्रसार कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- ड. कार्यक्रम कार्यान्वयन, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन प्रणालीलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ । सञ्चालित कार्यक्रमहरूको नियमित तथा प्रभावकारी अनुगमन गरी अपेक्षित नतिजा हासिल गर्न आवश्यक व्यवस्था गरिनेछ ।
- ढ. नगरभित्र पशुपन्छीको स्वास्थ्य संरक्षण, उत्पादन वृद्धि तथा व्यवस्थित व्यवस्थापनका लागि पशुपन्छी उपचार सेवा, दर्ता तथा नियमन प्रणालीलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- ण. पशुपालन व्यवसायको आधार सुदृढ गर्न उन्नत जातका हिँउदे तथा वर्षे घाँसको बीउ तथा बिरुवा वितरण गरी हरियो घाँस उत्पादनमा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- त. पशुधनको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्न प्राकृतिक तथा कृत्रिम गर्भाधान सेवामार्फत नश्ल सुधार कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- थ. पशुजन्य संक्रामक रोगहरूको नियन्त्रण तथा रोकथामका लागि खोरेत, लम्पी स्किन डिजिज, पी.पी.आर., रेविज लगायतका रोगविरुद्ध नियमित खोप कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- द. पशुपन्छीमा देखापर्ने महामारी तथा आकस्मिक रोगहरूको प्रभावकारी नियन्त्रणका लागि आवश्यक पूर्वतयारी, निगरानी तथा शीघ्र प्रतिकारका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

- ध. पशुपन्छी विकास कार्यक्रमहरूको प्रभावकारी कार्यान्वयन सुनिश्चित गर्न नियमित अनुगमन, सुपरिवेक्षण तथा मूल्याङ्कन प्रणालीलाई सुदृढ बनाइनेछ ।
- न. सामुदायिक कुकुर व्यवस्थापन तथा रेविज नियन्त्रणका लागि बन्ध्याकरण कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिँदै जिम्मेवार घरपालुवा कुकुर व्यवस्थापनलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- न. पशु कल्याण तथा जैविक सुरक्षाको प्रवर्द्धन गर्न कृषक तथा सरोकारवालाहरूका लागि वडा स्तरमा तालिम तथा जनचेतनामूलक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- प. पशुपालन क्षेत्रमा उल्लेखनीय योगदान पुऱ्याउने उत्कृष्ट पशुपालक कृषकहरूलाई सम्मान तथा प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- फ. कृषि तथा पशुपन्छी क्षेत्रको अभिलेखीकरण, तथ्याङ्क व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाहलाई प्रविधिमैत्री बनाउन विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ब. कृषकहरूको आवश्यकता र मागका आधारमा उत्पादनमुखी तथा व्यवसायिक पशु विकास कार्यक्रम सञ्चालन गरी आयआर्जन र रोजगारीका अवसरहरू सिर्जना गरिनेछ ।
- भ. नगरपालिकाभिन्न कार्यरत भेटेरिनरी चिकित्सक तथा प्याराभेट प्राविधिकहरूसँग नियमित समन्वय तथा समीक्षा बैठक सञ्चालन गरी सेवा प्रवाहलाई थप प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- म. पशु स्वास्थ्य सेवाको पहुँच विस्तार गर्न विभिन्न वडाहरूमा घुम्ती पशु स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
- य. पशुपन्छी विकास तथा जनस्वास्थ्यसँग सम्बन्धित राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय दिवसहरू विविध कार्यक्रमका साथ मनाई जनचेतना अभिवृद्धि गरिनेछ ।
- र. पशु सेवा क्षेत्रमा कार्यरत प्राविधिकहरूको क्षमता अभिवृद्धि गरी गुणस्तरीय सेवा प्रवाहमा जोड दिइनेछ ।

ल. सामुदायिक छाडा चौपाया व्यवस्थापनलाई व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाउँदै पशु कल्याण तथा सार्वजनिक सुरक्षालाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

व. भकारो सुधार कार्यक्रममार्फत व्यवस्थित गोठ व्यवस्थापन, जैविक मल उत्पादन तथा वातावरण संरक्षणलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

४. भवन निर्माण तथा शहरी विकास तर्फ:

क. यस नगरपालिकाभित्र घर निर्माण गर्ने सबै घरधनी तथा डिजाईनरहरू नक्सापास प्रक्रिया तथा निर्माण सम्बन्धी अभिमुखीकरण कार्य गरिनेछ ।

ख. नक्सा पास प्रक्रियालाई थप प्रभावकारी बनाउन अनलाइन नक्सा पास प्रक्रिया (EBPS) मार्फत पेपरलेस प्रणालीतर्फ लैजाने व्यवस्था गरिनेछ ।

ग. घर नक्सा नामसारीको प्रक्रियालाई चुस्त बनाउन अनलाइन नक्सा पास प्रक्रिया (EBPS) मार्फत स्वयम घरधनिले नै आवेदन दिन मिल्ने व्यवस्था गरिनेछ ।

घ. निर्माण सम्पन्न पश्चात् प्रत्येक घरधनीलाई कम्पोष्ट बिन वितरण कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

ङ. ऐतिहासिक तथा पुरातात्विक महत्वका बस्तीहरूको सुधार, विकास तथा विस्तार गर्न संघ तथा प्रदेश सरकारका सम्बन्धित निकायहरूसंग सहकार्य गरिनेछ ।

च. सार्वजनिक तथा सरकारी जग्गा अतिक्रमण गरी बसेका बस्तीहरूको पहिचान गर्ने कार्य यस आर्थिक बर्षमा सम्पन्न गरिनेछ । आगामी आर्थिक बर्षमा त्यस्ता बस्तीहरू स्थानान्तरणको योजना बनाई कार्यान्वयन गर्दै सरकारी तथा सार्वजनिक जग्गाको संरक्षण गरिनेछ ।

छ. बेसमेन्ट पार्किङ सहित नक्सा पास गर्ने घरधनीलाई राजस्वमा पाँच प्रतिशत छुट दिइनेछ ।

क. नगर क्षेत्रभित्र शहरको सुन्दरता बिगार्ने गरी राखिएका अव्यवस्थित होर्डिङ बोर्डहरूलाई नगर प्रहरी परिचालन गरी हटाइनेछ ।

ख. विद्युतीय घरनक्सा प्रणालीलाई अझै नागरिकमैत्री र अत्याधुनिक बनाउँदै लगिनेछ । सुरक्षित भवन निर्माणको लागि राष्ट्रिय भवन संहिताको अनिवार्य पालना गर्नुपर्ने व्यवस्था मिलाई सोको नियमित र प्रभावकारी अनुगमन प्रणालीको व्यवस्था गरिनेछ ।

ग. भवन निर्माण अनुगमन संयन्त्रलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरिनेछ । जुनसुकै जनप्रतिनिधि/कर्मचारीले जुनसुकै समय भवन ईजाजत अनुगमन गर्न सक्ने व्यवस्था मिलाईएको छ ।

घ. निजी प्रयोजनको लागि निर्माण हुने भवनहरूमा आवश्यक पार्किङको व्यवस्था तथा व्यावसायिक प्रयोजनको लागि निर्माण हुने भवनहरूमा भूमिगत पार्किङ साथै खुला क्षेत्रको व्यवस्था र हरियाली कायम गर्ने कार्यलाई समेत अनिवार्य रूपमा लागू गरिनेछ ।

ङ. तालिम प्राप्त डकर्मीद्वारा भवन निर्माण गर्न डकर्मीलाई सूचिकृत गर्दै तालिम तथा प्रमाणपत्र दिने तथा निर्मित घरहरूलाई सो व्यहोरा उल्लेख गरी प्रमाण पत्र प्रदान गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।

च. आवास प्रयोजनको लागि गरिने भूमिको खण्डीकरणलाई कडाईका साथ नियमन गरिनेछ । निर्धारित वस्ती विकास मापदण्ड पूरा नगरी कुनै पनि जग्गाको कित्ताकाट गर्न दिईने छैन ।

५. सहकारी तथा संघसंस्था तर्फ:

क. सहकारी क्षेत्रलाई पारदर्शी, उत्तरदायी, प्रविधिमैत्री र सदस्यमुखी बनाउँदै उत्पादन र रोजगारी सिर्जना गरी स्थानीय आर्थिक विकासमा सहकारीको योगदान अभिवृद्धी गरिनेछ ।

ख. सहकारी संस्थाको संस्थागत सक्षमता बढाउन नियमित अनुगमन, क्षमता विकास, सहकारी शिक्षा, वित्तीय अनुशासन तथा सुशासन प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।

ग. सहकारी क्षेत्रको परिचालन, प्रवर्द्धन, सुदृढीकरण, अध्ययन अनुसन्धान र विकास गरिनेछ ।

घ. सहकारीको माध्यमबाट उत्पादनमूलक क्षेत्रमा पुँजी परिचालन गर्दै स्थानीय उत्पादन वृद्धि गरी बजारीकरणमा समेत सहकारीको भूमिका विस्तार गरिनेछ ।

ङ. सदस्यहरूको मागको आधारमा सहकारी सम्बन्धी संघ, प्रदेश र स्थानीय कानून बमोजिम सहकारी संस्थाहरूलाई समस्याग्रस्त घोषणा गरी बचतकर्ताहरूको बचत फिर्ता गर्ने कार्यमा आवश्यक सहजिकरण गरिनेछ ।

च. "हाम्रो टोल हाम्रो जिम्मेवारी, स्वच्छ सूर्यविनायक हाम्रो तयारी" भन्ने अभियानलाई सशक्त बनाउन टोल विकास संस्थाहरूलाई परिचालन व्यवस्थापन गर्न आवश्यक बजेट व्यवस्था गरिनेछ ।

छ. टोल विकास संस्थाहरूको संस्थागत क्षमता विकास गरी संस्थाहरूलाई नगरपालिकाको सारथी र सद्भावना दुतको रूपमा परिचालन गरिनेछ ।

ज. उज्याले शहर अभियानको निरन्तरताका लागि सडक बत्ती जडान मर्मत सम्भार तथा महशुल भुक्तानीमा स्थानीय उपभोक्ताको अर्थपूण सहभागीताको लागि टोल विकास संस्थाहरूसँग समन्वय र सहकार्य गरिनेछ ।

झ. नगरपालिका क्षेत्रभित्र संचालित सामुदायिक, गैर सरकारी तथा व्यवसायिक संघसंस्थाहरूसँग समन्वय, सहकार्य र साझेदारीका साथै संस्थाहरूलाई नियमन, व्यवस्थापन र परिचालन समेत गरिनेछ ।

६. जनस्वास्थ्य तर्फ:

क. "स्वस्थ सूर्यविनायक, समृद्ध सूर्यविनायक" को दीर्घकालीन सोच अनुरूप गुणस्तरीय, सर्वसुलभ, प्रविधिमैत्री तथा नागरिकमैत्री स्वास्थ्य सेवामा सबै नागरिकको समान पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।

ख. आधारभूत स्वास्थ्य सेवा, मातृ तथा शिशु स्वास्थ्य, किशोर किशोरी स्वास्थ्य, ज्येष्ठ नागरिक स्वास्थ्य, मानसिक स्वास्थ्य, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा उहाँहरूको परिवार लक्षित स्वास्थ्य सेवा तथा नसर्ने रोग नियन्त्रणलाई प्राथमिकतामा राखी स्वास्थ्य सेवामा सबै नागरिकको सरल र सहज पहुँच

- सुनिश्चित गर्न नगरपालिका र नगर अस्पतालको सहकार्यमा प्रत्येक वडामा विशेषज्ञ सेवा सहितको वृहत घुम्ती स्वास्थ्य शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
- ग. नगर क्षेत्र भित्रका प्रत्येक स्वास्थ्य संस्थामा घुम्ती ग्रामीण अल्ट्रासाउण्ड कार्यक्रम संचालन गर्नुका साथै प्रोटोकल अनुसार नियमित सेवा लिने गर्भवती तथा सुत्केरी महिलालाई प्रोत्साहन प्याकेज सहित थप उत्प्रेरित गरिनेछ । सबै स्वास्थ्य संस्था मार्फत निशुल्क वितरण गरिदै आएको क्याल्सियम चक्री लाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- घ. स्वास्थ्य संस्थाहरूको भौतिक, प्राविधिक र संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि गर्दै न्यूनतम सेवा मापदण्डको अधीनमा रही गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाको सुनिश्चितता गरिनेछ । साथै स्वास्थ्य सेवाको पारदर्शिता, जवाफदेहिता र गुणस्तर अभिवृद्धिका लागि नियमित सामाजिक परीक्षणको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ङ. प्रविधिमैत्री स्वास्थ्य सेवा विस्तार गर्दै स्वास्थ्य संस्थाबाट प्रवाह हुने सेवाहरूको अभिलेख तथा प्रतिवेदन प्रणालीलाई विद्युतीय (डिजिटल) माध्यममार्फत सुदृढ र स्तरोन्नति गरिनेछ । साथै स्वास्थ्य संस्था स्तरीय नियमित समीक्षा, अनुगमन र मूल्याङ्कन गरी स्वास्थ्यकर्मीहरूको क्षमता विकास तथा प्रभावकारी पृष्ठपोषण सुनिश्चित गरिनेछ ।
- च. “कोही नछुट्टन, सबै सुरक्षित रहनु” भन्ने अभियानलाई आत्मसात गर्दै स्वास्थ्य बीमा कार्यक्रम विशेषगरी गरिब, विपन्न, असहाय तथा सामाजिक रूपमा पछाडि परेका वर्गमा लक्षित गरी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- छ. दीर्घरोग, नसर्ने रोग तथा मानसिक स्वास्थ्य समस्याको रोकथाम, नियन्त्रण र व्यवस्थापनका लागि समुदायमा आधारित कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ज. महामारी, विपद् तथा जनस्वास्थ्य आपतकालीन अवस्थाको प्रभावकारी व्यवस्थापनका लागि स्वास्थ्य तयारी तथा प्रतिकार्य क्षमतालाई सुदृढ बनाइनेछ ।

- झ. सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकाको योगदानलाई उच्च मूल्याङ्कन गर्दै प्रदान गरिँदै आएको सेवा सुविधा निरन्तरता दिइनेछ। शारीरिक रूपमा कमजोर तथा ६० वर्ष उमेर पूरा गरेका सामुदायिक महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविकालाई प्रोत्साहनसहित सम्मानपूर्वक सेवाबाट बिदा गरी रिक्त स्थानमा समयमै पदपूर्ति गरिनेछ।
- ञ. “क्षयरोग मुक्त नगर अभियान” अन्तर्गतका कार्यक्रमहरूलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्दै समुदायमा क्षयरोगको संक्रमण दर न्यूनीकरणका लागि सक्रिय खोजपड्ताल, जनचेतना अभिवृद्धि, समयमै पहिचान तथा उपचार सुनिश्चितता सहितका कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।
- ट. विद्यालय स्वास्थ्य, पोषण, सरसफाइ तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्दै विद्यालय नर्सको परिचालनमार्फत विद्यार्थीहरूको नियमित स्वास्थ्य परीक्षण, प्राथमिक उपचार, स्वास्थ्य शिक्षा तथा स्वस्थ जीवनशैली विकासलाई संस्थागत गरिनेछ।
- ठ. नागरिक आरोग्य सेवा, योग, ध्यान तथा स्वास्थ्य प्रवर्द्धनात्मक कार्यक्रमहरूलाई विस्तार गरी रोग लाग्न नदिने तर्फ केन्द्रित स्वास्थ्य प्रणालीको विकास गरिनेछ।
- ड. सूर्यविनायक नगरपालिका अन्तर्गतका स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सञ्चालन हुँदै आएका प्रयोगशाला सेवालाई थप विस्तार, सुदृढ र स्तरोन्नति गर्दै गुणस्तरीय तथा विश्वसनीय परीक्षण सेवाको पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ।
- ढ. पूर्ण खोप सुनिश्चितता तथा दिगोपना कार्यक्रम मार्फत नगरका सबै लक्षित बालबालिकाले पूर्ण खोप सेवा प्राप्त गर्ने सुनिश्चितता गरिनेछ। “पूर्ण खोपयुक्त नगर” कायम राख्न नियमित अनुगमन, घरदैलो पहिचान तथा अभिलेख व्यवस्थापन प्रणालीलाई थप सुदृढ गरिनेछ।
- ण. पोषण लेखाजोखा तथा वृद्धि अनुगमन कार्यक्रमलाई समुदाय स्तरमा प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्दै बालबालिकाको पोषण अवस्था नियमित

अनुगमन गरिनेछ। कुपोषणको समयमै पहिचान, रोकथाम र सुधारका लागि समुदायस्तरीय निगरानी प्रणाली सुदृढ गरिनेछ। साथै “पोषणमैत्री वडा तथा नगरपालिका” घोषणा गर्ने दिशामा आवश्यक कार्यक्रमहरू विस्तार गरिनेछ। त. नगर क्षेत्रभित्र अभिलेखमा रहेका क्यान्सर, मिर्गौला, मुटु लगायतका दीर्घरोगबाट प्रभावित भई नियमित उपचारमा रहेका नगरवासीहरूको जीवनयापन सहज बनाउन वडा तथा नगर स्तरमा विशेष उत्प्रेरणामूलक तथा सहजीकरण कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ।

७. सूर्यविनायक नगर अस्पताल तर्फ:

क. सूर्यविनायक नगर अस्पतालमा आँखा, डेण्टल र फिजियोथेरापी सेवा संचालनमा ल्याउँदै अप्रेसन थियटरको क्षमता विस्तार मार्फत सबै प्रकारको विशेषज्ञ सेवा सहितको सुविधा सम्पन्न अस्पतालको रूपमा क्रमशः विकास र विस्तार गर्दै अस्पताललाई आत्मनिर्भर बनाइनेछ ।

ख. सूर्यविनायक नगरपालिका अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको लागि निःशुल्क र निजी विद्यालयहरूमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूको लागि सहूलियत रूपमा सामान्य स्वास्थ्य परीक्षण गरिने व्यवस्था मिलाइनेछ । अन्य सरकारी, गैर सरकारी र निजी संघ संस्थाहरूको लागि नियमित सामान्य स्वास्थ्य परीक्षणमा आवश्यकता अनुसार सहूलियत उपलब्ध गराइनेछ ।

ग. सूर्यविनायक नगर अस्पतालबाट प्रदान गरिने स्वास्थ्य सेवालाई गुणस्तरीय, प्रभावकारी र प्रविधिमैत्री बनाउन विरामी अनलाइन, इ. एम. आर (इलेक्ट्रोनिक मेडिकल रेकर्ड), टेलिमेडिसियन जस्ता संयन्त्रको प्रयोगलाई व्यापक बनाइनेछ ।

घ. सामाजिक सुरक्षा इकाई गठन गरी गरिब, असहाय, पिछडिएको वर्ग, अल्पसंख्यक, जेष्ठ नागरिकहरूको उपचारमा प्राथमिकता दिइनेछ । उपचारमा आवश्यकता अनुसार सहूलियत प्रदान गरिनेछ । नगरपालिकामा निर्वाचित

- जनप्रतिनिध र कार्यरत कर्मचारीहरूको उपचारको लागि विशेष व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ड. अस्पतालको सांगठनिक संरचनालाई प्रभावकारी बनाउन स्थायी संरचना र व्यवस्थापन समिति तर्फको संरचनाको आधारमा कर्मचारीको उचित व्यवस्थापन गर्दै लगिनेछ । व्यवस्थापन समितिको दरबन्दी संरचनामा आवश्यकता अनुसार पुनरावलोकन गरिनेछ । चिकित्सक तथा कर्मचारीहरूको क्षमता विकासको लागि आवश्यक प्रबन्ध गरिनेछ ।
- च. कर्मचारीहरूको मनोबल र उत्प्रेरणा उच्च राख्नको लागि कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहनको व्यवस्था मिलाइनेछ । जोखिमयुक्त क्षेत्र, अप्रेसन थियटर र सार्वजनिक विदाको दिन काम गर्ने कर्मचारीहरूलाई कामप्रति उत्प्रेरित गर्न विशेष सेवा सुविधा उपलब्ध गराइनेछ ।
- छ. सामाजिक सुरक्षा कोष र सूर्यविनायक नगर अस्पतालको समन्वय र सहकार्यमा सामाजिक सुरक्षा कोषमा आवद्ध रोजगारदाताहरूको उपचार नगर अस्पतालबाट उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ज. प्रदेश सरकारको समन्वय र सहकार्यमा ट्रमा सेन्टर स्थापनाको लागि आवश्यक प्रबन्ध गरिनेछ ।
- द. लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरण तर्फ:
- क. नगरिकहरूको हक अधिकार सम्मान र संरक्षण तथा प्रवर्धनका लागि विभिन्न क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गर्ने र दुर्व्यवहार न्यूनिकरण गर्दै सामाजिक सुरक्षा, आवास, हेरचाह तथा कानुनी संरक्षण र सहयोगका विविध कार्यक्रमहरू गर्ने ।

ज्येष्ठनागरिक

- क. नगर प्रमुखसँग ज्येष्ठनागरिक सम्मान कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिईनेछ ।

ख. भक्तपुर रेडक्रस सोसाईटीको साझेदारीमा संचालित स्वस्थ वुढ्यौलीका लागि साहारा परियोजना कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिंदै ज्येष्ठनागरिकहरूका लागि बहुआयमिक कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

ग. ज्येष्ठनागरिकहरूलाई घर, परिवार, समाजबाट हुने विभिन्न किसिमका हिंसा तथा दुर्व्यवहार बाट वचनका लागि ज्येष्ठनागरिक समन्वय समितिहरूमार्फत सचेतना कार्यक्रमहरू संचालन गरिनुका साथै असल अभ्यास आदान प्रदान तिर्थाटन भ्रमण र सम्मानपूर्ण जिवनयापनको लागि नगरपालिकाले विविध कार्यक्रम संचालन गर्नेछ ।

अपाङ्गता भएका व्यक्ति लक्षित नीति:

क. अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा परिवारलाई समाजमा सक्रिय जीवन निर्वाह गर्न सक्षम हुनेगरी जिवनोपयोगी सीपमूलक तथा व्यवसायिक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।

ख. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूलाई चिकित्सकीय सेवा, स्वास्थ्यपोचार, फिजियोथेरापी, मनोपरामर्श तथा सहायता सामग्री लगाएतको व्यवस्था गरिनेछ ।

ग. अपाङ्गता परिचयपत्रलाई कम्प्यूटराइज तथा डिजिटलाइज गरिनुका साथै अपाङ्गता पहिचान तथा परिचयपत्र वितरणका लागि घुम्ती शिविरको व्यवस्था गरिनेछ ।

घ. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको अधिकार संरक्षणका लागि विभिन्न क्षमता विकासका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

ङ. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू लाई सीपसंग जोडेर जिवन निर्वाहमा सहजता ल्याउने उदेश्यले सीप विकास कार्यक्रमहरू संचालन गरिने ।

च. अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरूको दैनिक जीवनलाई सहजता बनाउनका लागि मागमा आधारित सहायक सामग्री वितरण गर्ने कार्य गरिनेछ ।

बालबालिका

क. "जसको सवाल उसकै नेतृत्व" भन्ने नारालाई मध्यनजर गर्दै यस नगरपालिकामा बालबालिका लक्षित कार्यक्रमहरू प्रभावकारी रूपमा संचालन गरिनेछ ।

ख. विगत तीन वर्षदेखि नगर क्षेत्रमा अभियानको रूपमा संचालित बालमैत्री नगर घोषणा अभियान अन्तर्गत यसै आर्थिक वर्षमा सबै वडाहरूलाई बालमैत्री वडाको रूपमा घोषणा गर्ने कार्य सम्पन्न गरिनेछ । अबको केही महिनामा नै नगरपालिकालाई बालमैत्री नगर घोषणा गरी घोषणा पश्चात दिगोपनाका लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

ग. बालबालिकामाथि हुने घरेलु हिंसा, लैङ्गिक हिंसा शोषण दुर्व्यवहारलाई न्यूनिकरण गर्नुका साथै बालश्रम न्यूनिकरण गर्दै सडक बालबालिकामुक्त र बाल विवाहमुक्त नगर निर्माण गरिनेछ ।

घ. किशोर किशोरीहरूलाई सीपसँग जोडेर पढ्दै, कमाउदै, जोगाउदै कार्यक्रम अन्तर्गत विविध सीपमुलक तालिम कार्यक्रम लाई निरन्तरता दिदै आयआर्जनसँग जोडिनेछ ।

ड. सूर्यविनायक नगरभित्र स्थायी बसोवास भएका युवाहरूलाई लोकसेवा आयोगप्रति आकर्षित गराई आयोगद्वारा लिईने परिक्षाहरूमा सहभागी गराउन तयारी कक्षा संचालन दिईनेछ ।

महिला

क. महिला सशक्तिकरणका लागि सीप तथा क्षमता विकासका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- ख. महिलाहरूको आर्थिक सशक्तिकरणका लागि रोजगारी, स्वरोजगार र उद्घमशीलता विकासमा विशेष जोड दिइनेछ ।
- ग. प्रजनन् स्वास्थ्य, सुरक्षित मातृत्व, पोषण सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- घ. महिला सशक्तिकरण, नेतृत्व तथा क्षमता विकासका विभिन्न कार्यक्रमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ङ. लैङ्गिक हिंसा, लैङ्गिक विभेद, दुर्व्यवहार, सामाजिक कुरीति, कुप्रथा विरुद्ध विभिन्न सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- च. हिंसा प्रभावित व्यक्तिहरूको तत्काल उद्धार तथा संरक्षणको लागि विविध कोषको व्यवस्थापन तथा परिचालन गरिनेछ ।
- छ. लैङ्गिक हिंसा विभेद मानव वेचविखन कार्यस्थलमा हुने यौनजन्य दुर्व्यवहारमा परेको वर्गलाई राहत पुनस्थापना मनोविमर्ष सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन तथा विकासका साझेदारहरूको समन्वय र सहकार्यमा सेफहाउस संचालनको लागि आवश्यक प्रकृया अगाडि वढाईनेछ ।
- ज. महिलाहरूलाई स्वरोजगार, उद्घमशीलतासंग जोड्दै आर्थिक सशक्तिकरणमा जोडिनेछ ।
- झ. मानवीय सेवामा समर्पित संघ/संस्थाहरूलाई सहयोग गर्ने उदेश्यले अनुदान कार्यक्रमहरूलाई निरन्तरता दिईने ।

दलित

- क. जातीय भेदभाव तथा छुवाछुत लाई कानुनी रूपमा निषेध गर्ने तथा भेदभाव गर्ने व्यक्तिमाथि कार्बाहीको व्यवस्था गरी विविध रोजगार तथा उद्घम विकासका कार्यक्रमहरू संचालनमा जोड दिईनेछ ।

लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकहरू

क. लैङ्गिक तथा यौनिक अल्पसंख्यकहरूलाई आर्थिक सशक्तिकरण तथा क्षमता विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गरी जीवनस्तर उकास्नका लागि विभिन्न कार्यक्रमहरू गरिनेछ ।

९. सुशासन तथा सार्वजनिक सेवा तर्फ:

क. "छरितो सरकार, सुशासनको आधार" भन्ने यथार्थलाई स्वीकार गर्दै प्रभावकारी सेवा प्रवाह मार्फत जनतालाई सुशासनको अनुभूति गराउन सेवा प्रवाहको प्रकृया र अस्थिपन्जरमा निरन्तर सुधार गरिनेछ ।

ख. यस नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालयहरू र स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सेवाको गुणस्तर सुनिश्चित गर्न आई. एस. ओ. प्रमाणपत्र (ISO Certification) प्राप्त गर्ने प्रक्रियाको थालनी गरिनेछ ।

ग. छिटो, छरितो, प्रभाकारी र जवाफदेही सार्वजनिक सेवाको सुनिश्चिताको लागि कर्मचारीहरूलाई थप जिम्मेवार बनाउन नगरपालिकाका हरेक, महाशाखा, शाखा, वडा, स्वास्थ्य संस्था प्रमुखहरूसंग कार्यसम्पादन करार सम्झौता गरी यसलाई वृत्ति विकास तथा कार्यसम्पादन मूल्याङ्कनसँग आवद्ध गरिनेछ ।

घ. नगरपालिका र अन्तर्गतबाट प्रदान गरिने सबै प्रकारका सेवालाई डिजिटइज्ड गरी फेसलेस र पेपरलेस सार्वजनिक सेवा मार्फत विद्युतीय शासन तर्फ उन्मुख हुन आवश्यक बजेट विनियोजन गरिनेछ ।

ङ. नगरपालिकासँग सम्बन्धित सार्वजनिक महत्वका सूचना, तथ्याङ्क, सेवा तथा गतिविधिहरूको नियमित स्वप्रकाशन (Proactive Disclosure) लाई निरन्तरता दिई वेबसाइट, सामाजिक सञ्जाल तथा अन्य डिजिटल माध्यममार्फत पारदर्शी र सहज सूचना प्रवाह सुनिश्चित गरिनेछ ।

च. संघीय सरकारले भर्खरै जारी गरेको संगठन तथा व्यवस्थापन (O&M) सर्वेक्षणको मापदण्ड अनुसार नगरपालिकाको संगठन संरचनाको

- पुनरावलोकन गरिनेछ । नगरपालिकाको संगठन संरचना र दरबन्दी अनुसार जनशक्ति व्यवस्थापन गर्दै तिनको क्षमता विकास गरी चुस्त, प्रभावकारी र नतिजामुखी कार्यसम्पादन प्रबन्ध गरिनेछ ।
- छ. नगरपालिका स्थापना दिवसका अबसरमा नगरको जीवनमा उल्लेख्य योगदान पूर्याउने व्यक्तित्वहरूलाई उत्प्रेरणा सम्मान स्वरूप विभिन्न पदक, सम्मान वा पुरस्कार प्रदान गर्ने प्रबन्ध गरिनेछ ।
- ज. कर्मचारीको क्षमताको भरपुर उपयोग गरी वाञ्छित लक्ष्य हाँसिल गर्न नतिजामा आधारित कार्यसम्पादन एवं प्रोत्साहन प्रणाली अवलम्बन गरिनेछ । यस्तो व्यवस्थालाई विद्युतीय प्रणालीमा आबद्ध गरिनेछ ।
- झ. 'सही व्यक्ती, सही ठाउँमा, सही समयमा' भन्ने सिद्धान्त बमोजिम जनशक्ति व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ञ. जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूबीच असल सम्बन्ध विकास गरी नगरपालिकासंग सम्बन्धित सबै विषयहरूप्रतिको बुझाईमा एकरूपता कायम गर्न नियमित संवाद र अन्तरक्रिया हुने वातावरणको निर्माण गरिनेछ । जनप्रतिनिधि र कर्मचारीहरूलाई आफ्नो कार्यक्षेत्रसंग सम्बन्धित विषयमा तालिम, प्रशिक्षण र अध्ययन अबलोकन भ्रमणको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ट. संबैधानिक तथा कानूनी दायराभित्र रही शहरी सौन्दर्यता र शहरी सेवा व्यवस्थापनमा नगर प्रहरीलाई थप सशक्त ढंगले परिचालन गरिनेछ ।
- ठ. यस नगरपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय र स्वास्थ्य संस्थाहरूबाट प्रवाह हुने सेवालाई अझै प्रभावकारी बनाउन कार्यालयहरूको नियमित अनुगमन गर्दै प्राप्त प्रतिवेदन र पृष्ठपोषणका आधारमा सुधार गरिनेछ ।
- ड. नगरपालिकाको सबै प्रकारका सम्पतिको सुरक्षा र संरक्षण गर्न सूचना प्रविधिको उपयोग गरिनेछ ।

- ढ. नगरपालिका, मातहत सबै वडा कार्यालयहरू, अस्पताल लगायतका स्वास्थ्य संस्थाहरू तथा विद्यालयहरू समेतको प्रशासकीय भवन निर्माण कार्य आगामी आर्थिक बर्षमा प्राथमिकताका साथ पूरा गरिनेछ ।
- ण. नगरपालिका र अन्तर्गतका कार्यालयबाट प्रवाह हुने सेवालाई सर्वसुलभ, छिटो, छरितो र प्रभावकारी बनाउन यस अघि प्रयोगमा रहेका सफ्टवेयर प्रणालीलाई अद्यावधिक गर्दै प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुका साथै एकीकृत र प्रविधिमैत्री सेवा प्रवाहको व्यवस्था मिलाउन अफिस अटोमेशन प्रणालीको विकास र कार्यान्वयन गरी नगरपालिकालाई प्रविधिमैत्री बनाइने छ ।
- त. नगरपालिकाबाट प्रवाह गरिने सेवामा सर्वसाधारणको पहुँच वृद्धि गर्न कार्यालय परिसर र विभिन्न सार्वजनिक स्थलहरूमा फ्री वाईफाईको व्यवस्थालाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- थ. स्थानीय शासनमा जनताको सहभागिता बढाउँदै पारदर्शी र जवाफदेही बनाई जनविश्वास आर्जन गर्न स्थानीय शासन कार्यसम्पादन मापन प्रणाली (LGPAS) लाई थप व्यवस्थित गरिनेछ ।
- द. भ्रष्टाचार र अनियमितता विरुद्ध शून्य सहनशीलताको नीतिलाई निरन्तरता दिइनेछ । सुशासन प्रवर्द्धन र भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा अग्रणी नगरपालिकाको रूपमा सूर्यविनायक नगरपालिकालाई स्थापित गरिनेछ । नगरपालिकाको कार्यसम्पादनमा तेस्रो पक्षको निगरानी व्यवस्थाका लागि सामाजिक परीक्षण र सार्वजनिक सुनुवाई जस्ता कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।
- ध. आर्थिक प्रशासनलाई थप सबल र सुदृढ बनाउँदै आर्थिक अनुशासन कायम गरिनेछ । बेरुजु फछ्यौँटको कार्ययोजना तयार गरी आगामी आर्थिक बर्षमा हासम्मको बेरुजु रकमको असी प्रतिशत बेरुजु फछ्यौँट गरिनेछ ।
- न. खरिद गुरुयोजना, वार्षिक खरिद योजना, वार्षिक कार्यक्रम कार्यान्वयन कार्ययोजना समयमै तर्जुमा गरी प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरी

- सार्वजनिक खरिदलाई अझै पारदर्शी, प्रतिस्पर्धी र मितव्ययी बनाउँदै सार्वजनिक खरिदमा सुशासन कायम गरिनेछ ।
- न. नगरपालिकाबाट प्रदान गरिने सेवालाई नागरिकको घरदैलामै पुर्याउन सबै वडामा घुम्ती सेवा शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।
- प. संविधान, कानून, नगरपालिकाको नीति योजना तथा कार्यक्रमलाई कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पर्ने ऐन, कानून, कार्यविधि, निर्देशिका तर्जुमा गरी जारी गरिनेछ ।
- फ. कर्मचारीहरूलाई जनसम्पर्क व्यवस्थापन प्रशिक्षणको व्यवस्था गरी सेवाग्राहीप्रतिको सम्मान र सहयोगको भाव जागृत गराइनेछ । नागरिक गुनासोको प्रभावकारी सुनुवाई गरी तत्काल सम्बोधनको संयन्त्रलाई थप सशक्त बनाइनेछ ।
- ब. नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, वडा कार्यालय, नगर अस्पताल तथा स्वास्थ्य संस्थाहरू, संस्थागत तथा सामुदायिक विद्यालयहरूका सूचना अधिकारीहरूलाई सूचनाको हक सम्बन्धी क्षमता अभिवृद्धि गरिनेछ । आगामी आर्थिक बर्षमा सूचनाको हक सम्बन्धी अभ्यासको परीक्षण (RTI Audit) गरिनेछ ।
- भ. इमान्दारीता, अनुशासन र सदाचारिता प्रवर्द्धनका लागि नगर सदाचार नीति तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गरिने छ ।
- म. नगर क्षेत्रभित्रका विभिन्न कल कारखाना, अस्पताल, सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालय, सहकारी एवं अन्य त्यस्तै औद्योगिक तथा व्यापारिक प्रतिष्ठानमा कार्यरत शिक्षक, कर्मचारी तथा मजदुर वर्गको लागि सामाजिक सुरक्षा प्रत्याभूत गर्न सामाजिक सुरक्षा कोषसंग सहकार्य गरी आवश्यक कार्यक्रम अगाडि बढाइनेछ ।

य. नगरपालिकामा करार सेवा तथा ज्यालादारीमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई समेत नेपाल सरकारको प्रचलित कानून बमोजिम सामाजिक सुरक्षा कोषमा आबद्ध गरिनेछ ।

१०. सूचना तथा संचार तर्फः

क. नगरपालिकाका सम्पूर्ण सूचना, तथ्याङ्क तथा डिजिटल अभिलेखहरूको सुरक्षित व्यवस्थापन, विश्लेषण तथा उपयोगका लागि स्थापना भएको आधुनिक सूचना केन्द्र (Municipal Data Center) लाई थप अध्यावधिक गरी विपद् तथा आकस्मिक अवस्थासमेतलाई मध्यनजर गर्दै सुरक्षित डेटा भण्डारण तथा व्याकअप प्रणालीको विकास गरिनेछ ।

ख. नगरपालिकाका सम्पूर्ण शाखा, वडा कार्यालय तथा सेवा केन्द्रहरूमा कागजरहित (Paperless) प्रशासनको अवधारणा कार्यान्वयन गर्न विद्युतीय अभिलेख व्यवस्थापन, ई-फाइल तथा डिजिटल हस्ताक्षर प्रणालीको सुरूवात गरिनेछ ।

ग. नागरिक तथा कर्मचारीहरूमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रभावकारी उपयोग अभिवृद्धि गर्न तथा बढ्दो साइबर अपराधबाट सुरक्षित रहन डिजिटल साक्षरता तथा साइबर सुरक्षा सचेतना अभियान सञ्चालन गरिनेछ । साथै नेटवर्क सुरक्षा, डेटा सुरक्षा तथा नियमित सुरक्षा परीक्षणमार्फत नगरपालिकाको साइबर सुरक्षा प्रणालीलाई सुदृढ बनाइनेछ ।

घ. नगरवासीका गुनासा, सुझाव तथा उजुरीहरूको छिटो, पारदर्शी र प्रभावकारी सम्बोधनका लागि एकीकृत डिजिटल गुनासो व्यवस्थापन प्रणाली सञ्चालन गरिनेछ ।

ङ. सूचना प्रविधिको प्रयोगमार्फत न्यायिक समितिको कार्यसम्पादनलाई थप प्रभावकारी, छिटोछरितो, पारदर्शी तथा नागरिकमैत्री बनाइनेछ ।

च. कृत्रिम बुद्धिमत्ता (Artificial Intelligence) मा आधारित नागरिक सहायता प्रणाली (Chatbot) विकास गरी नगर सेवासम्बन्धी सूचना तथा जानकारी २४सै घण्टा उपलब्ध गराइनेछ ।

छ. नगरको शान्ति सुरक्षा, अपराध नियन्त्रण तथा सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षणका लागि हाल सञ्चालनमा रहेको CCTV प्रणालीको सञ्चाल विस्तार गरी एकीकृत निगरानी तथा नियन्त्रण केन्द्र (Integrated Command and Control Center) स्थापना गरिनेछ। साथै आवश्यकता अनुसार सडक सुरक्षा ऐना (Traffic Mirror), फेस रिकग्निसन (Face Recognition), अटोमेटिक नम्बर प्लेट रिडिङ (ANPR) लगायतका आधुनिक प्रविधिहरू क्रमशः अवलम्बन गरिनेछ।

ज. नगरपालिका क्षेत्रका सामुदायिक विद्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थामा डिजिटल प्रविधिको प्रयोग विस्तार गर्न आवश्यक पूर्वाधार, उपकरण, प्राविधिक सहयोग तथा नियमित मर्मतसम्भार व्यवस्थालाई सुदृढ बनाइनेछ।

झ. नगरपालिकाको नीति, योजना तथा बजेट निर्माण प्रक्रियामा नागरिक सहभागिता अभिवृद्धि गर्न डिजिटल परामर्श, सुझाव संकलन तथा सार्वजनिक सुनुवाइका अनलाइन माध्यमहरू विकास गरिनेछन्।

ञ. नगरपालिकाको सेवा प्रवाह, अभिलेख व्यवस्थापन, नागरिक सहायता तथा शहरी व्यवस्थापनमा कृत्रिम बुद्धिमत्ता (AI) लगायत नवीन प्रविधिहरूको उपयोग तथा परीक्षणलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।

ट. नगरपालिकाका सडक, ढल, खानेपानी, भवन, सार्वजनिक सम्पत्ति, हरित क्षेत्र, सडक बत्ती तथा अन्य पूर्वाधारहरूको अभिलेखीकरण, अनुगमन तथा व्यवस्थापनका लागि GIS आधारित डिजिटल सम्पत्ति व्यवस्थापन प्रणाली विकास गरिनेछ।

११. श्रम, रोजगार, पर्यटन तथा संस्कृति तर्फ:

क. रोजगार, सीप तथा उद्यमशिलता केन्द्रबाट एकीकृत सेवा प्रवाह गर्ने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ।

ख. पर्यटक विकासका लागि निजी, सरकारी साझेदारी PPP (Public, Private Partnership) मोडेललाई प्रोत्साहन गरिनेछ।

- ग. सूर्यविनायक नगरपालिकाका युवा तथा विद्यार्थीहरूका लागि 'पढ्दै कमाउँदै कार्यक्रम' (Earn While You Learn Policy) लागू गर्न र रोजगारी सिर्जना गर्ने उद्देश्यले निजी क्षेत्र र उद्यमहरूसँग 'इन्टर्नसिप र रोजगारी' साझेदारी नीति ल्याइनेछ ।
- घ. नगरभित्रका बेरोजगार वा अर्धदक्ष युवा र रोजगारदाता (होटल, रिसोर्ट, उद्योग) लाई एकै ठाउँमा जोड्न श्रम संसारको अवधारणालाई प्राथमिकताका साथ लागू गर्ने व्यवस्था मिलाइनेछ ।
- ङ. वैदेशिक रोजगारीबाट फर्केका युवाहरूले विदेशमा सिकेको सीप र प्रविधिलाई स्थानीय स्तरमा उपयोग गरी उद्योग वा व्यवसाय दर्ता गर्दा कर तथा शुल्कमा विशेष छुट र प्रविधि अनुदान दिने नीति ल्याइनेछ ।
- च. पर्यटकीय क्षेत्रको पहिचान गरी त्यस्ता क्षेत्रको विकास र विस्तारमार्फत आन्तरिक रोजगारीको सिर्जना गर्ने गरी कार्यक्रम तय गरिनेछ ।
- छ. उद्यम व्यवसाय गर्न चाहने युवाहरूका लागि बिउ पूँजी/स्टार्टअप कर्जाका लागि आवश्यक रकम ऋण स्वरूप प्रदान गर्न आवश्यक रकम विनियोजन गरिनेछ ।
- ज. श्रमको सम्मान गर्ने परिपाटीको विकास गरी गरिबी न्यूनीकरण तथा रोजगारीका अवसरमा वृद्धि नगरपालिकामा संचालन हुने विकास निर्माणका काममा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिहरूलाई प्राथमिक दिइनेछ ।
- झ. वैदेशिक रोजगारीबाट स्वदेश फिर्ता भएका युवाहरूको ज्ञान, सीप, क्षमता, प्रविधि, पूँजी, सञ्जाल पहुँचलाई नगरपालिकाको विकास र समृद्धिसँग जोड्न लगानीमैत्री वातावरण सृजना गर्दै स्वरोजगारमूलक पेशा र व्यावसायमा संलग्न व्यक्तिहरूलाई व्यवसायिक योजनाको आधारमा नगद सहयोग गरिनेछ ।

- ज. औपचारिक तथा अनौपचारिक क्षेत्रका श्रमिकहरूको तथ्याङ्क संकलन गर्ने, श्रम अडिट गर्ने र रोजगारदाताको तथ्याङ्क संकलन गर्ने उद्देश्यले श्रम निरीक्षण प्रणाली (सञ्चालन तथा व्यवस्थापन) निर्देशिकाको विकास गरिनेछ ।
- ट. नगर क्षेत्रमा शिव सर्किटको रूपमा पहिचान भएका धार्मिक स्थलहरूको थप विकास गरी प्रचार प्रसार गरिनेछ ।
- ठ. भाषा, संस्कृति र परम्परामा आधारित सम्पदाहरूको संवर्द्धन, संरक्षण र विकास गरी यस्ता सम्पदाहरूलाई पर्यटकीय रोजाइका क्षेत्रको रूपमा विकास गरिनेछ ।
- ड. स्थानीय सांस्कृति, जातीय र धार्मिक परम्परासंग सम्बन्धित रैथाने उत्पादनमा आधारित होमस्टेको विकास गरी ग्रामीण पर्यटनको प्रवर्द्धन गरिनेछ ।
- ढ. विभिन्न जातजातिहरूको परम्परागत जात्रा, पर्व, पूजा आदिको सूचीकरण गरी उक्त परम्पराको संरक्षण गर्ने निति ल्याइनेछ ।
- ण. परम्परागत पेशा अंगालेका व्यक्ति तथा समूहले दिगो रूपमा त्यस्तो पेशालाई व्यवसायको रूपमा विकास गर्न चाहेमा लागत साझेदारीमा प्रविधि हस्तान्तरण र बजारीकरणका लागि सहयोग गरिनेछ ।
- त. बैदेशिक रोजगारमा जान चाहनेहरूका लागि सुरक्षित बैदेशिक रोजगारीको प्रत्याभूति गर्न नगर क्षेत्रमा सामी परियोजना मार्फत सुरक्षित र भरपर्दो बैदेशिक रोजगारी सुनिश्चित गर्ने गरी कार्य गरिनेछ ।

१२. पंजिकरण तथा सामाजिक सुरक्षा तर्फ:

- क. स्थानीय बालमैत्री नगरपालिका घोषणाको दिगोपनाको लागि जन्मेको ३५ दिनभित्र जन्मदर्ता गराउन स्वास्थ्य स्वयंसेविकाहरूलाई परिचालन गरी विशेष प्याकेज कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

ख. "सामाजिक सुरक्षा भत्ता सुनिश्चितताको लागि हरेक वर्ष साउन १ देखि भाद्र मसान्त भित्र सामाजिक सुरक्षा भत्ता परिचयपत्र नविकरण गरौं /गराऔं ।" भन्ने नाराका साथ सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरणलाई लाई सूचना प्रविधिमा आवद्ध गर्दै बायोमेट्रिक भेरिफिकेशन अनुरूप परिचयपत्र नविकरण शिविर सञ्चालन गरिनेछ ।

ग. साविकका घटना दर्ता अभिलेखलाई व्यवस्थित गरिनेछ ।

घ. व्यक्तिगत घटना दर्ता र सामाजिक सुरक्षा भत्ता प्रणाली सम्बन्धी कार्यलाई चुस्त दुरुस्त बनाउन वडा सचिव, वडाका सहायक कर्मचारी, जनप्रतिनिधि र सरोकारवालाहरूलाई क्षमता विकासका आवश्यक तालिमहरू प्रदान गरिनेछ

ङ. व्यक्तिगत घटना दर्ता तथा सामाजिक सुरक्षा भत्ता सम्बन्धी विषयलाई सर्वसाधारणलाई पूर्ण रूपमा सजग गराउन आमसञ्चार अभियान, शिविर तथा प्रचार प्रसार सम्बन्धी कार्यक्रम संचालन गरिनेछ

च. वडा तथा नगरपालिकाबाट सिफारिस प्रदान गर्दा व्यक्तिगत घटना दर्ता गर्ने पने व्यवस्थालाई अनिवार्य रूपमा लागू गरिनेछ ।

१३. भू उपयोग तर्फ:

क. नगर क्षेत्रभित्रको भूमिको वैज्ञानिक, दिगो तथा योजनाबद्ध उपयोगलाई प्राथमिकता दिइनेछ ।

ख. सार्वजनिक, सरकारी तथा ऐलानी जग्गाको संरक्षण, अभिलेखीकरण र व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाइनेछ । सरकारी, सार्वजनिक जग्गाको नापजाँच गरी अतिक्रमण पहिचान तथा संरक्षण अभियान संचालन गरी डिजिटल सार्वजनिक सम्पत्ति अभिलेख प्रणाली विकास कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- ग. स्थानीय सरकारकालाई जग्गा प्रशासनसंग सम्बन्धित अधिकारको अभ्यास गर्नका लागि संघीय सरकारसंग समन्वय गरी आगामी आर्थिक वर्षदेखि नगरपालिकाबाट जग्गा प्रशासन सम्बन्धी सेवाको थालनी गरिनेछ ।
- घ. अनधिकृत प्लटिङ, अव्यवस्थित बसोबास तथा भू-अतिक्रमण नियन्त्रण गरिनेछ साथै भू-उपयोग मापदण्ड कार्यान्वयनको नियमित अनुगमन गरिनेछ ।
- ङ. भू-उपयोग योजना तथा भू-सूचना प्रणाली (GIS) मा आधारित निर्णय प्रक्रियालाई प्रोत्साहन गरिनेछ । भूमि व्यवस्थापन सम्बन्धी सेवामा सूचना प्रविधिको प्रयोग गरी सेवा प्रवाहलाई छिटो, पारदर्शी र प्रभावकारी बनाइनेछ ।
- च. नगरस्तरीय भू-उपयोग नक्सा अद्यावधिक तथा कार्यान्वयन साथै कृषि, आवासीय, व्यावसायिक, औद्योगिक, सार्वजनिक तथा संरक्षण क्षेत्रको वर्गीकरण अनुसारको भूमि उपयोग प्रदेश तथा संघीय निकायसँग समन्वय गरी भूमि व्यवस्थापन कार्यलाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- छ. जग्गा उपयोग परिवर्तन सम्बन्धी सिफारिस तथा नियमन व्यवस्थापन तथा भू-उपयोग ऐन तथा नियमावली सम्बन्धी जनचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ज. जि आई एस मा आधारित भूमि सूचना व्यवस्थापन प्रणालीलाई वडा स्तरसम्म भू-सूचना डेटाबेस निर्माण तथा अद्यावधिक गरी डिजिटल नक्सा तथा भूमि अभिलेख व्यवस्थापन कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- झ. विद्यालय तथा समुदायस्तरमा भूमि संरक्षण तथा दिगो उपयोग सम्बन्धी सचेतना कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।
- ञ. नगरपालिका तथा वडा कार्यालय अन्तर्गतका प्राविधिक कर्मचारीलाई जिआईएस सम्बन्धी आधारभूत तालिम संचालन गरी भू-उपयोग व्यवस्थापन तथा कार्यान्वयन कार्यलाई प्रभावकारी बनाइनेछ ।

१३. वन, वातावरण तथा विपद व्यवस्थापन तर्फ:

- क. नगरक्षेत्रमा वनको संरक्षण, प्रवर्धन, विकास र सदुपयोगका लागि स्थानीय सामुदायिक वन उपभोक्ता समिति मार्फत लागत सहभागितामा आधारित स्थानीय वनक्षेत्रको हरियाली प्रवर्धन, पर्यटन विकास, आय आर्जनका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- ख. सामुदायिक वनहरूलाई नगरपालिकामा सुचिकृत गरी वनको कार्ययोजनामा अद्यावधिक गर्ने कार्यमा सहयोग गरिनेछ । वन उद्यम तथा पर्यटन प्रबर्द्धनको लागि वन क्षेत्रको बहुउपयोग गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ ।
- ग. निजी वन जोगाउनेलाई उचित प्रोत्साहनको व्यवस्था गरिनेछ । सामुदायिक वनको व्यवस्थापनमा सहयोग समेत गर्दै सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिसंगको साझेदारीमा वन क्षेत्रमा पानी पोखरी तथा पार्क निर्माणमा सहयोग गरिनेछ ।
- घ. वन क्षेत्रमा पहिरो जोखिमको एकिन गरी पहिरो नियन्त्रण कार्यमा सहयोग गरिनेछ ।
- ङ. जग्गा एकिकरण गरी घडेरी बनाई बिक्री गर्ने फर्म तथा कम्पनीहरूलाई अनिवार्य रूपमा प्रारम्भिक वातावरण परिक्षण (IEE) गराउने व्यवस्था गरिनेछ ।
- च. नदि तथा खोला किनारामा र सार्वजनिक जग्गा तथा सरकारी कार्यालय परिसरमा वृक्षारोपणको कार्यलाई निरन्तरता दिईनेछ । नदिको स्वच्छता दीगोपन कायम राख्न सरसफाईको कार्यक्रम गरिनेछ ।
- छ. हाल सेवा प्रदायक संस्थावाट नगर क्षेत्रमा फोहोर व्यवस्थापन भैरहेकोमा घरवाट निस्कने फोहरलाई स्रोतमै घटाउनको लागि घरमै कुहिने र नकुहिने फोहरलाई छुट्याएर घरमै जैविक मल बनाउने कार्यलाई सबै वडाहरूमा तालिमको व्यवस्था गरिनेछ ।
- ज. घरवाट निस्कने फोहरको परिमाणलाई न्युनिकरण गर्न तौलमा आधारित शुल्क निर्धारण गर्ने कार्यको थालनी गरिनेछ ।

- झ. विपद्को पुर्व तयारी, विपद्बाट सिर्जना भएको परिस्थितिको तत्काल सामना र विपद्पश्चातको व्यवस्थापनको लागि आवश्यक पर्ने श्रोतको सुनिश्चितता गर्न स्थानीय विपद् व्यवस्थापन कोषमा पर्याप्त रकम व्यवस्था गरी परिचालन गरिनेछ ।
- ञ. विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी सुचना तथा तथ्याङ्कलाई एकिकृत रूपमा व्यवस्थापन गर्न राष्ट्रिय जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापन प्रणालिमा आवद्ध गर्ने व्यवस्था मिलाईनेछ । यसका लागि अवश्यक जनशक्ती र श्रोतको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ट. विपद् जोखिम न्युनिकरण तथा व्यवस्थापनको लागि आवश्यक पुर्वाधार सहितको अपतकालिन केन्द्रको व्यवस्थापन गरिनेछ । सो केन्द्रमा विपद् व्यवस्थापनका लागि आवश्यक न्युनतम समग्रीहरुको व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- ठ. विपद् व्यवस्थापनमा संलग्न रहने नगर प्रहरी तथा वडा स्वयंसेवक समुहका सदस्य र कर्मचारीहरुलाई विपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी क्षमता विकास तालिम संचालन गरिनेछ । नगरपालिकाको विपद् व्यवस्थापन युनिटलाई नेपाल प्रहरी, नेपाली सेना, सशस्त्र प्रहरी बल र अन्य साझेदार संस्थाहरूसंग आवद्ध गरी सहकार्य गरिनेछ ।
- ड. विपद् व्यवस्थापनका लागि जनस्तर तथा विद्यालयस्तरमा विपद् सचेतना र उद्धारको अभ्यासको कार्य संचालन गरिनेछ । विपद्जन्य घटनाबाट हुने जोखिम न्युनिकरण गर्न सवै वडामा रहेका विपद् व्यवस्थापन समिति एवं स्वयंसेवक समुहहरुको क्षमता विकास गर्दै परिचालन गर्ने व्यवस्था गरिनेछ ।
- ढ. नगर अपतकालिन संचालन केन्द्र स्थापना गरी प्रभावकारी रूपमा संचालन गर्न कार्यविधिको निर्माण, जनशक्तीको व्यवस्था तथा स्रोत सामग्रीको व्यवस्था मिलाईनेछ ।
- ण. नगर विपद् जोखिम नक्साङ्कन तयार भैसकेकोले स्थानीय विपद् जलवायु उत्थानशिल कार्यढाँचा (LDCRF) तर्जुमा दिग्दर्शन तयार गरिनेछ ।

त. विपद् जोखिम व्यवस्थापन कार्यमा जिल्ला विपद् जोखिम व्यवस्थापन समिति तथा अन्य निकाय तथा अन्य छिमेकी स्थानीय तहहरूसँग निरन्तर समन्वय गरिनेछ ।

१४. राजस्व प्रणाली तर्फः

- क. नगरको आन्तरिक आयको मुख्य मेरुदण्डको रूपमा रहेको सम्पत्ति करलाई वैज्ञानिक र यथार्थपरक बनाउन भौगोलिक सूचना प्रणाली (GIS) मा आधारित एकीकृत सम्पत्ति कर म्यापिङ कार्य सम्पन्न गरी वैज्ञानिक कर प्रणाली लागू गरिनेछ ।
- ख. नगरबासीहरूलाई घरमै बसेर कर तिर्न सक्ने सहज वातावरण निर्माण गर्न "स्मार्ट राजस्व" मोबाइल एप र डिजिटल नागरिक बन्धन प्रणालीलाई पूर्ण रूपमा सञ्चालनमा ल्याइनेछ ।
- ग. स्वीस सरकार/SDC को सहयोगमा आगामी आर्थिक वर्षदेखि नगरपालिकामा आन्तरिक राजस्व सुधार कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- घ. नागरिकलाई कर तिर्न नगरपालिका धाउनुपर्ने झन्झटको अन्त्य गर्दै वडातह र टोल-टोलमा नै एकीकृत कर सङ्कलन तथा परामर्श सेवा उपलब्ध गराउन "राजस्व एम्बुलेन्स" (वडास्तरीय कर सेवा घुम्ती शिविर) कार्यक्रमलाई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गरिनेछ ।
- ङ. करको दर बढाउने भन्दा करको दायरा विस्तार गर्ने नीति अवलम्बन गरिनेछ । नगरभित्र सञ्चालित तर करको दायरामा नआएका व्यापारिक प्रतिष्ठान, होटल, रिसोर्ट, हाउजिङ, तथा घरबहाललाई करको दायरामा ल्याउन "विशेष खोजी तथा बक्यौता असुली अभियान" सञ्चालन गरिनेछ ।
- च. राजस्व प्रशासनलाई चुस्त, प्रविधिमैत्री र उत्तरदायी बनाउन कर नीति अनुकूलको कार्यविभाजन गरिनेछ । टोल र वडास्तरमै पुगेर करदाता पहिचान, व्यवसाय दर्ता तथा बहाल कर स्वघोषणा कार्यमा सघाउन र करदातालाई घरदैलोमै परामर्श दिन "वडास्तरीय राजस्व सहजकर्ता" हरू

- परिचालन गरिनेछ । राजस्व असुली, बक्यौता फरफारक र व्यवस्थापनमा उत्कृष्ट नतिजा दिने राजस्व कर्मचारी, सहजकर्ता र नगर प्रहरीका लागि कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन प्रणाली लागू गरिनेछ ।
- छ. नगरका आगामी पुस्तामा कर तिर्नु नागरिकको कर्तव्य हो भन्ने भावनाको विकास गराउन "विद्यालयदेखि समुदायसम्म प्रविधिमैत्री कर शिक्षा" र सचेतना कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिनेछ । साथै, उत्कृष्ट र समयमै कर तिर्ने करदाताहरूलाई नगर दिवसका अवसरमा विशेष सम्मान गरिनेछ ।
- ज. नगरको राजस्व चुहावट रोक्न र दीर्घकालीन आर्थिक आत्मनिर्भरता हाँसिल गर्न राजस्व सम्भाव्यता अध्ययन, राजस्व दिगोपना रणनीति र राजस्व जोखिम व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- झ. राजस्व चुहावट नियन्त्रणका लागि आकस्मिक गस्ती तथा अनुगमन संयन्त्रलाई क्रियाशील बनाउँदै, वित्तीय सुशासन कायम गर्न "राजस्व दिगोपना रणनीति" र "राजस्व जोखिम व्यवस्थापन योजना" को जगमा उभिएर नगरको आन्तरिक आय स्रोतलाई सुदृढ एवं मजबुत बनाउदै लगिनेछ ।

१५. योजना तथा अनुगमन सम्बन्धी:

- क. नगरको व्यवस्थित, सन्तुलित र दिगो विकासका लागि आगामी १५ वर्षको दीर्घकालीन विकास मार्गचित्र समेटिएको "समृद्ध सूर्यविनायक—२१००" (Vision 2100 BS) दीर्घकालीन दृष्टिपत्र तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गरिनेछ ।
- ख. नगरको समग्र प्रशासनिक तथा सेवा प्रवाह प्रणालीलाई प्रविधिमैत्री बनाउन "स्मार्ट सूर्यविनायक सुशासन रूपान्तरण मार्गचित्र" (Smart Governance Transformation Roadmap) तर्जुमा गरी कार्यान्वयनमा ल्याइनेछ ।
- ग. नगरभित्रका समग्र आर्थिक, सामाजिक र जनसाङ्ख्यिक विवरणहरूलाई एकीकृत गर्न नगर तथ्याङ्क तथा सूचना केन्द्र (Municipal Data Center) को स्थापना गरिनेछ । साथै वैज्ञानिक योजना तर्जुमाका लागि "नगर तथ्याङ्क प्रोफाइल" अद्यावधिक गरिनेछ ।

- घ. नगरभिन्नका आवास तथा भवनहरूको पहिचान र व्यवस्थापनलाई आधुनिक बनाउन चालु आर्थिक वर्षमा सुरु गरिएको डिजिटल घर नम्बरिङ (जीपीएस आधारित) तथा प्लेट जडान कार्य लाई तीब्रता दिई स्मार्ट एड्रेस सिस्टम पूर्ण रूपमा लागू गरिनेछ ।
- ड. योजना छनौट प्रक्रियालाई वस्तुपरक र योजनाबद्ध बनाउन आयोजना बैंक (Project Bank) सफ्टवेयर लाई पूर्ण सञ्चालनमा ल्याइनेछ । साथै, स्रोत र व्ययको सन्तुलन मिलाउन मध्यकालीन खर्च संरचना (MTEF) लाई वार्षिक बजेटको अभिन्न अङ्गको रूपमा अद्यावधिक गरिनेछ ।
- च. नगरको सेवा प्रवाहप्रति नागरिकको दृष्टिकोण बुझ्न डिजिटल नागरिक सन्तुष्टि मूल्याङ्कन प्रणाली (Digital Citizen Report Card) र अनलाइन माध्यमबाट रचनात्मक सुझाव सङ्कलनका लागि नागरिक सुझाव तथा नवप्रवर्तन पोर्टल सञ्चालनमा ल्याइनेछ । चौमासिक रूपमा सार्वजनिक सुनुवाइ तथा सामाजिक परीक्षणलाई अनिवार्य गरिनेछ ।
- छ. वातावरणीय चुनौती र दिगो विकासलाई आत्मसात गर्दै जलवायु उत्थानशीलता अभिवृद्धि रणनीति तर्जुमा गरिनेछ । नगरका विकास निर्माणलाई पर्यावरणमैत्री बनाउन मापन सूचकका रूपमा "हरित नगरपालिका सूचकाङ्क" (Green Municipality Index) विकास गरिनेछ ।
- ज. नगरको खर्च प्रणाली र खरिद प्रक्रियालाई पारदर्शी र समयबद्ध बनाउन वार्षिक र गुरु खरिद योजना बनाई कडाइका साथ लागू गरिनेछ । नगरका पुराना महत्त्वपूर्ण कानुनी र प्रशासनिक निर्णयहरू सुरक्षित राख्न नगर संस्थागत ज्ञान तथा अभिलेख व्यवस्थापन प्रणाली (Institutional Memory) को स्थापना गरिनेछ ।
- झ. वडाहरूको सन्तुलित विकास र सेवा प्रवाहमा प्रभावकारिता ल्याउन वस्तुगत सूचकमा आधारित वडा विकास सूचकाङ्क निर्माण गरिनेछ र त्यसकै आधारमा "उत्कृष्ट वडा तथा शाखा मूल्याङ्कन" गरी पुरस्कृत गर्ने प्रणाली बसालिनेछ ।

- ज. स्थानीय समस्याहरूको वैज्ञानिक समाधान पहिल्याउन र अनुसन्धानमा आधारित नीति निर्माणका लागि युवा अनुसन्धानकर्ताहरूलाई आकर्षित गर्ने गरी नगर अनुसन्धान वृत्ति (Municipal Research Fellowship) र नवीन समाधानका लागि Municipal Innovation Lab को सञ्चालन गरिनेछ ।
- ट. संयुक्त राष्ट्र सङ्घको दिगो विकास लक्ष्य (SDGs) लाई नगरको स्थानीय योजनाहरूसँग आबद्ध गर्दै SDGs स्थानीयकरण अनुगमन प्रणाली मार्फत लक्षित सूचकहरू हासिल गर्न विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गरिनेछ ।
- ठ. स्थानीय सरकारको संस्थागत सुशासन र पारदर्शिताको नीति अनुरूप चालु कार्यकालमा भए गरेका समस्त विकास निर्माण, सामाजिक रूपान्तरण र सेवा प्रवाहका गौरवमय उपलब्धिहरूलाई एकीकृत गरी "पञ्चवर्षीय आवधिक प्रगति प्रतिवेदन" प्रकाशन एवं सार्वजनीकरण गरिनेछ ।

१६. उद्यम व्यवसाय दर्ता तथा उपभोक्ता हित संरक्षण तर्फः

- क. "एक घर एक उद्यम" लक्ष्यका साथ नवप्रवर्तनमा आधारित नयाँ उद्यमी सृजनाका लागि नगरप्रमुख उद्यमशीलता विकास कार्यक्रम प्राथमिकताका निरन्तरता दिईनेछ ।
- ख. सूर्यविनायक नगरपालिकावाट विभिन्न समयमा सीपमुलक तालिम प्राप्त उद्यमीहरूको एकिकृत तथ्याङ्क ब्यवस्थापन गरी उत्पादित बस्तु तथा सेवाका आधारमा क्लस्टर विकास, गुणस्तर सुनिश्चितता, ब्राण्डिङ, लेवलिङ, प्याकेजिङ, मूल्यनिर्धारण तथा डिजिटल बजार प्रवर्द्धन सम्बन्धी उन्नत तालिम संचालन गर्ने साथै साझा ब्राण्ड र बजार प्रणाली विकास गरी दिर्घकालमा उद्यमीहरूको स्वामित्व रहने सस्थागत संरचना (कम्पनी सहकारी वा उत्पादक संस्था) स्थापनाका लायि सम्भाव्यता अध्ययन गर्ने कार्य अगाडि बढाईनेछ ।
- ग. नगरक्षेत्रभिन्न संचालित लघू घरेलु तथा साना उद्यम ब्यवसायलाई प्रवर्द्धन गर्न उपयुक्त प्रविधि हस्तान्तरण कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

- घ. "स्थानीय उत्पादन, स्थानीय बजार; आन्तरिक आर्थिक कृयाकलाप सम्बृद्धिको आधार" भन्ने मुल अभिप्रायलाई सार्थक बनाउन नगरक्षेत्रभित्रका सम्भाव्य स्थानमा नियमित हाटबजार संचालन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ ।
- ङ. नियमित हाटबजार संचालन हुने स्थानमा आवश्यक पर्ने पूर्वाधार निर्माण गरी हाटबजार केन्द्रलाई ब्यवस्थित गरिनेछ ।
- च. उद्यम प्रवर्द्धन क्षेत्रका सरोकारवाला संघसंस्था, उद्योग फर्म कम्पनी उद्यमी समुह आदिको मागमा आधारित उद्यम प्रवर्द्धन कार्यक्रमलाई ६०/४० साझेदारीमा संचालन गरिनेछ ।
- छ. सीप हाँसिल गरेका तर आयआर्जनमा नजोडिएका युवा जनशक्ति तथा माध्यमिक तह देखि उच्च शिक्षा हाँसिल गरिरहेका विद्यार्थीहरुलाई लक्षित गरी आयआर्जनमा जोड्न सम्भाव्य सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्था, उद्योग ब्यापार ब्यवसाय, सहकारी तथा निजी क्षेत्र विच सहकार्य गरिनेछ ।
- ज. भक्तपुर जिल्लाको उद्योग तथा व्यवसाय क्षेत्रलाई राष्ट्रिय अन्तराष्ट्रिय स्तरमा चिनाउन आगामी आर्थिक वर्षभित्र भक्तपुर उद्योग वाणिज्य संघसंगको साझेदारीमा अन्तराष्ट्रिय व्यापार मेलाको आयोजना गरिनेछ ।
- झ. कालो बजारी नियन्त्रण तथा आम उपभोक्ताको स्वास्थ्य र हितका लागि स्वच्छ गुणस्तरीय र सर्वसुलभ रूपमा दैनिक उपभोग्य सामाग्रीको सहज उपलब्धताका लागि नियमित बजार अनुगमन गरिनेछ ।
- ञ. नगर क्षेत्रभित्र संचालित सबै प्रकारका उद्योग ब्यापार व्यवसाय कानुनी दायरा भित्र रही संचालन हुनुपर्ने प्रावधान अनुरूप कानुनी दायरामा ल्याउन व्यवसाय दर्ता नविकरण अभियान कार्यक्रमलाई निरन्तरता दिईनेछ ।

१७. न्यायिक समिति तथा विधायन तर्फ:

- क. न्याय सम्पादनको कार्यलाई समायानुकुल सरल, सहज र पहुँचयोग्य बनाईनेछ ।
- ख. स्थानीय तहको न्यायिक समितिबाट हुने न्याय सम्पादलाई जनताको हित अनुकूल बनाउँदै समाजमा मेलमिलापको संस्कृतीको विकास गरी विवाद समाधान गरिनेछ ।

- ग. मेलमिलापकर्ताहरूलाई क्षमता विकासका कार्यक्रम सञ्चालन गर्दै नगर तथा वडा स्तरीय मेलमिलाप केन्द्रलाई विवाद निरूपण कार्यमा प्रभावकारी ढंगले परिचालन गरिनेछ ।
- घ. अन्तरपालिका तथा अन्तर न्यायिक निकायका बीच आपसी सहयोग, समन्वय सहकार्य तथा आपसमा भएका अनुभव आदान प्रदान गरिनेछ ।
- ङ. समुदाय स्तरमा कानूनी सचेतना अभिवृद्धि गर्ने नीति कायम राखिनेछ ।
- च. मध्यस्थता मार्फत विवाद समाधानलाई प्राथमिकता दिइने नीति अख्तियार गरिनेछ ।
- छ. महिला बालबालिका जेष्ठ नागरिक, अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा विपन्न वर्गको न्यायमा पहुँच सुनिश्चित गरिनेछ ।
- ज. विवादको रोकथाम तथा सामाजिक सद्भाव कायम गर्न समुदायसंग सहकार्य निरन्तर सहकार्य गरिनेछ ।
- झ. न्यायिक समितिका पदाधिकारी, कर्मचारी एवं मेलमिलापकर्ताको क्षमता विकास गर्ने नीतिलाई प्राथमिकता साथ लागू गरिनेछ ।

नगरसभाका सदस्यज्यूहरू,

नेपालको संविधान, स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४, नेपाल सरकारको आवधिक योजना, प्रदेश सरकारले आवधिक योजना मार्फत लिएका लक्ष्यहरू, दिगो विकास लक्ष्य, सूर्यविनायक नगरपालिकाको आवधिक योजना, मध्यकालिन खर्च संरचना, नगरबासी सामू हामीले गरेका प्रतिबद्धताहरू तथा स्थानीय जनताका माग र आवश्यकताहरू नै यस नीति तथा कार्यक्रमका मुख्य मार्गदर्शनहरू हुन । आगामी आर्थिक वर्षको बजेट तर्जुमा गर्दा यसै नीति तथा कार्यक्रमलाई मुख्य मार्गदर्शनको रूपमा अबलम्बन गरिएको छ ।

प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्ने क्रममा जनप्रतिनिधिहरू, विभिन्न राजनीतिक दल, नागरिक समाज, बुद्धिजीवी, पेशाकर्मी र सरोकारवालाहरूको अमूल्य सुझाव प्राप्त भएको थियो । सार्वजनिक सूचना प्रकाशन गरी नीति तथा कार्यक्रममा सुझाव दिन आव्हान गरिएकोमा उल्लेख्य मात्रामा सुझाव प्राप्त भएका थिए । त्यस्ता सुझावहरूलाई समेत

यो नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्ने बेलामा समेटिएको छ । नगरको हितका लागि आफ्नो गहन सुझाव पेश गर्नुहुने सबैप्रति आभार प्रकट गर्न चाहन्छु । यो नीति तथा कार्यक्रम तयार गर्ने क्रममा कर्मचारीहरूले खेलेको भूमिकाप्रति धन्यवाद ज्ञापन गर्दछु । यस नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा समेत सबै पक्षको उत्तिकै सक्रियता र सहयोग रहने विश्वास लिएको छु ।

धन्यवाद !!!

बासुदेव थापा
नगर प्रमुख
सूर्यविनायक नगरपालिका, भक्तपुर

मिति २०८३ साल असार ९ गते